

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre ..... 10 k.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben házhoz hordva.
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékre postán szállítva.
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnepek utáni napok kivételével,
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

XXI. évfoiyam 103. szám.

Nagyvárad.

Péntek 1915 május 7.

Széchenyi Miklós gróf püspök

váradai működésének négy éve.

Szép évfordulóra ébredtünk. Nem ritka, sőt a papok közt eléggé gyakran előforduló eset, hogy valaki elérje a negyedszázados jubileumát a papi működésének; de annálritkább azoknak a kiválasztottaknak a száma, akik ezt a jubileumot püspöki pásztorbottal a kezükben, papjaik és híveik ragaszkodó szeretetétől kísérve ünnepelhetik. Széchenyi Miklós gróf ezek közé a kiválasztottak közé tartozik és ünnepet ülhetne, ha mélyenvallásos lelke és szerénysége nem akarná kerülni a zajt és nem tartaná szebbnek, hogy ez alkalommal oda vonuljon hálaadás kedvéért, ahol egy-egyedszázad óta évenként megfordult a Magyarok Nagyszombatjának hathatós anyai pártfogását kérni: Máriazellbe. Szép vonása ez az ő vallásos, szerény és hálás lelkének, hogy ott számoljon a giráról, ahol azt nyerte.

Am a püspöki méltóság a kormányzása alatt levő hívek javáért van; a főpásztor atyai szeretete olyan közvagyon, amelyhez igényt tart az egyházmegyének minden hitközsége, minden intézménye, apraja-nagyja és méltán akarja tudni, hogy a családfő miként gondoskodik a családtagokról?

***

Ha talán már feledésbe ment volna, hogy milyen sorsa volt az egyházmegyének 1908–1911. években, mikor püspök nélkül szükkölködött: elevenítsük azt fel a Jeremiás szavával, hogy intézmények és magánosok, papok és világiak *kenyeret kértek és nem volt aki szegjen nekik; pedig szomjuság gyötörte a jobbkat, a lelkek éheztek.*

Széchenyi Miklósnak a váradai püspöki székbe történt ki-nevezésével *megenyhült a lég, vidult a határ.* Alig zajlott le a székfoglalás ünnepe, már egy közvetlenségével megkapó képet láttunk. A megyéből összeseregltő papság a püspökével

egyfedél alatt tart szentgyakorlatot; oly jelenet, amelyből arra lehetett következtetni, hogy a szeretet csillaga tünt fel az égen. És hogy milyen meleg áradt ebből a rendkívüli csillagból: megmutatta a papság azzal, hogy a két év múlva ismét megtartott szentgyakorlatra még-nagyobb számmal és buzgóbb vágyal sereglött.

*

A szeretetnek ebből a melegéből a híveket sem lehet kizárni. Tanuskodjanak erről a megyének igazi hívei és azok, akiket nem a hitük, hanem a kíváncsiság, vagy a kákán is bogot kereső rosszakarat vitt a templomba, mikor a népmissió vezetőjének oktató, vitázó szavait akarták hallani. A hívő lélek megacélozva került ki ebből a lelki kohóból, amelyben sok jéghideg lélek olvadásnak indult, sok kíváncsinak megnyílt a szeme; sok kéreg hullott le a lelkekről; lehajtott fejjel nem egy ember verte a mellét a boldogok egyszerűségével ejtven ki azt a szót, amely talán ártatlan gyermekkor óta nem jött az ajkára: hiszek!

A szeretetnek ezt a sugarát bőven élvezte a megye. Van ugyan egy alapítvány, amely évenként egy hitközség részére nyújt missiót; de mi ez a nagy lelki szomjuság csillapítására? Nyolcvan év kellene hozzá, hogy a missió ekéje a megyét végigszántsa. Széchenyi Miklós püspöknek atyai szeretete és áldozatkészsége nagyon megrövidítette ezt a szántási időt azzal, hogy

évenként még négy-öt hitközségnek juttat a missió áldásából s így három év alatt a tágas egyházmegyének egyharmadában már fel van a kerges talaj törve. Báránd, Békés, Békés-
csaba, Belényes, Berettyóújfalú, Biharkeresztes, Debreczen, Eled, Érmihályfalva, Füzesgyarmat, Gyoma, Gyopárhalma, Gyula, Hosszupályi, Kraszna, Mezőberény, Mezőbikács, Margita,

Nagyszalonta, Sarkad, Selymesilosva, Szarvas, Szilágycseh, Tasnád, Tenke, Ujkigyós azok a helyek, ahol a népmiásió szántás megtörtént; végül Nagy-Várad, ahol részint a fekete pápa katonái, részint a missióspapok évenként böjti konferenciák tartásával eredményesen ébresztgetik a katolikus öntudatot.

*

Egyesek és több-kevesebb egyedből álló társadalmi alakulatok: a család és egyesületek, a nemzetek és népesaládok versenyre kelnek; nemes büszkeséggel kutogatták a régletűnt idők emlékeit, vezető alakjait, hogy ébrentartsák a családi összetartozást, fokozzák a nemzeti öntudat erényét. E kimagasló és vezető alakok emlékéhez zárandokolunk azután mint egy örökké lángoló mécshez, hogy *a régi fénnyel gyujtsunk új szövétneket.*

Ehhez nyújt nekünk alkalmat Széchényi Miklós püspöknek az az elhatározása, hogy szobrot emeljen a magyar nemzet legdaliásabb alakjának, *a beszédében ékes, karjában erős* szent László királynak, akihez száz egyéb történelmi szalon kívül városunknak, a püspökségnek és a káptalannak az alapítása fűz s innen a hálának soha le nem róvható adaja köt.

Száztíz év előtt Kölcsei Kende László váradi kanonoknak a lelkében született meg az a gondolat, hogy a nagy alapító királynak lovas szobra álljon a székesegyház előtt; de az eszmét a pénz hiánya miatt nem lehetett megvalósítani. Széchényi Miklós püspök áldozatkészen lépett fel, hogy a szobor mielőbb elkészüljön *s míg él magyar, áll Buda:* elpusztíthatatlan ércebe öntve tanítson minket az Istennek, felebarátunknak a szeretetére, az egyházhoz és hazánkhoz való hűségre, mert ezeket az erényeket hagyta Szent László nekünk örökségül, melyet nemzeti törzsvagyonként, csorbítás nélkül tartozunk utódainkra hagyni.

Lehet hogy még egy év kell hozzá, míg a nagy mű elkészül; de büszkén fogunk rámutatni, hogy Magyarország legdaliásabb királyának a lovas éreszobrát a legnagyobb magyarnak püspöki székünkben ülő vére adja át az utókornak

*

Az idő jogos lelki igényeket érlelt meg; ezeknek követelménye és következménye volt az ujirazi plebániának, a nagygerendási önálló káplánságnak, a kondorostanyai helyi káplánságnak, a váradvelencei és csorvási segédlelkészi állomásnak a szervezése, nemkülönben a végső rendezés előtt álló gyopárhalma szentetornyai lelkészség

* * *

Edax rerum-ként is jelentkezik az idő és elszámíthatatlan sok szükségletet vetett felszínre, messze túl azokon a határokon amelyeken belül az épületek föntartása történni szokott. *Váradon* az Immaculata és a velencei nénék intézete kívánt nagy áldozatot; a tanítóképző egy felszerelt szőlőt kapott; az Orsolyák részére Csucsán nyaraló épült: a Kath. Kör impozáns épülete a múlt évben nyílt meg. *Ujiráz* mint új telepítés: templomot, lelkészlakot, iskolát, tanítói lakot nyert s most folyik a második iskolaterem szervezése. *Hármaspatakon* második iskola nyílik. *Élesden* új templom és új lelkészlak

Értesitem a n. é. közönséget, hogy üzletemben készülnek a legszebb **tavaszi** és **nyári öltönyök**, **felöltők** és **szalon ruhák** a legjutányosabb árban. **A tőtisztelendő papság szállítója.**

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kéri kiváló tisztelettel
BUMBERA ISTVÁN, papi, polgári és egyenruha szabó
Bazár-épület, a színházzal szemben. Helyi és vidéki telefonszám: 869.

épült *Váradszöllősen* új leányiskola és új egyházfilak keletkezett. *Baromlak-Füves* iskolai célra új ingatlant nyert *Bodonos* régi iskolája átépítésen ment át és második iskolaházat kapott. *Szekelyhidon* harmadik iskolaterem nyílt. *Bárádon* új lelkészlak és iskola épült. *Berettyóujfaluban* második iskolaterem készült. *Hosszapályiban* szintén a második iskola céljára új épület készült. *Bélfenyér*, *Bélmezőbikács*, *Nagyszalonta*, *Tenke*, *Magyarcséke*, *Gádos*, *Simaberek*, *Tasnádszántó* új iskola-épülettel gazdagodott. *Csorvás* iskolái gyarapodtak. *Nagygerendás* egyházi épületei megújultak, új iskolát kapott. *Orosházán* az új templom és paplak építését csak a háboru akasztotta meg. *Sarkadon* új lelkészlak készült. *Bucsatelepen* új templom és lelkészlak áll. *Körösladány* temploma bővült — tornyot kapott. *Kárásztelek* temploma elkészült. *Selymesilosva* új lelkészlakkal dicsekszik. *Szilágysomlyón* polgári leányiskola épült internátussal.

Ime rövid vonásokban az elmúlt négy évnek az anyagi munkája, amelynek gyors folytatását csak a háboru miatt kellett elnapolni.

Ebből a nagy áldozattal folyó munkából sok tényező vette ki a részét; u. m. az alapítványok, a kegyurak, hitközségek, egyes jötevők s ezek közt Széchényi Miklós püspök, aki a megye szükségleteire a következő áldozatokat hozta: a *résztoi* iskolára 1744 40 koronát; a *magyarcsékei* iskolára 2700 koronát; a *tasnádszántai* iskolára 4000 koronát; a *hosszapályi* iskolára 10 000 koronát; az *élesdi* templomra 10.000 koronát; a *simaberk*i iskolára 9352 koronát; a *béli* iskolára 14.000 koronát; a *nagygerendási* egyházi épületekre 24.705 20 koronát; az *orosházi* templomnak 30.750 koronát; a *bucsatelepi* templomra 60.000 koronát; a *bodonosi* iskolára 10 000 koronát; a *papnevelő intézetnek* 100.000 koronát; a *szent-László-szoborra* 10 000 koronát; a *bárándi* egyházi épületekre 42.000 koronát; a *tenkei* iskolára 4000 koronát; a *gyopárhalmi* lelkészlakokra s egyéb szükségletekre 50.000 koronát; a missiók, lelkigyakorlatok s konferenciák költségére 8000 koronát; a katolikus sajtóra 40.000 koronát; az intézetek karácsonyi ajándékára és a szegényeknek 56.000 koronát; a világegyház céljaira 50.000 koronát; a *szilágysomlyai* építéshez 14.050 koronát; beteg kispapok gyógyítására, a háboru szegényeinek, a sebesült katonák javára sok pénz és élelmicikk jutott.

És jegyezzük fel, hogy az a nemes gondolat, amelynek megtestesüléseként a katolikus magyar főpapság a háboru céljaira és a nyomor enyhítésére három millió koronát ajándékozott a magyar államnak, ez a nemes gondolat Széchényi Miklós püspöknek meleg szívéből fakadt és majdnem 300.000 koronába került.

*

A történetírás egy ókori fejedelemnek a szájába azt a mondást adja, hogy miatta egy polgár szeméből sem hullott köny. Szép negatív eredmény. De mennyivel szebb az, amire Széchényi Miklós gróf püspök tudna hivatkozni, ha a szerénysége engedné. Ezeket szemérről törülte le az égető könyet, amiről a szegényeken kívül csak az *élet könyve* tud.

Készítetek továbbá **bármely fegyvernemhez előírás szerinti egyenruhákat kifogástalanul 24 óra alatt.**

Tarnowot elfoglaltuk.

Csapatunk a Dunajectől és a Bialától keletre fekvő magaslatokon a legutolsó orosz állásokat is elfoglalták.

Ma délelőtt 10 óra óta

Tarnow újra birtokunkban van.

Höfer. (Min. eln. sajtóoszt.)

Elfoglaltuk Duklát és Jaslót.

Ötvenezer fogoly. A miniszterelnök bejelenti újabb győzelmünket. Dimitriew Ratkow serege nincs többé.

Budapest, május 6. (Saját tud.) Tisza István gróf miniszterelnök a képviselőház mai ülésén bejelentette, hogy az orosz sereg minden erőfeszítése dacára sem képes megállítani győzelmesen előnyomuló csapatainkat.

Nyugatgaliciában Duklát és Jaslót visszafoglaltuk. A Kárpátokban Ratko Dimitriew hadserege valószínűleg megsemmisült. A foglyok száma eddig meghaladja az ötvenezeret.

A Ház viharos tapsal fogadta a miniszterelnök bejelentését. Jasló elfoglalása a legnagyobb jelentőségű haditény, mert ez a város Galicia legfontosabb vasúti vonalainak esomópontja.

Az oroszok folytonos visszavonulása.

A 3. orosz sereg megsemmisülés előtt.

Budapest, május 6. (Hivatalos.) A nyugatgaliciái egész arcvonalon a szövetséges csapatok sikeresen haladnak előre. Az ellenségnek még érintetlen esapatai kedvező védelmi állásokban kísérelik meg a sietős visszavonulás fedezését. Győzelmes hadseregeink oldaltámadásai a Beszkidekben lévő nagy orosz haderőket súlyosan veszélyeztetik.

Jasló és Dukla vidékét már elfoglaltuk. A folyamatban lévő nagy harcok teljessé fogják tenni a 3. orosz sereg megsemmisítését.

A foglyok száma már meghaladja az ötvenezeret. Egyébként a helyzet változatlan.

Az orosz Orawa-völgyben az oroszoszoknak az Ostry magaslat ellen indított erős támadását visszavertük és 700 oroszot elfogtunk. Höfer.

E jelentés tartalmát Tisza István gróf miniszterelnök egy óra után előadta a képviselőházban, ahol a bejelentés óriási lelkesedést keltett. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Az oroszokat visszaszorítottuk a Kárpátokban.

Budapest, május 6. (Saját tud.) Eperjestről jelentik: a Hozani-, Radoma-, Fias vonalon csapataink erős offenzívába léptek. Az orosz vonalat erősen visszaszorítottuk, s győzelmesen üldözzük. Felsőrákóc, Felsővizköz, Kiszely irányában a helyzet óránként változik, mind nagyobb területen üldözzük a hátralévő oroszokat. Az oroszok egymásután hagyják el a Kurima—Madonna—Fias vonalat. Előnyomulásunk hihetetlenül gyors, csapataink lelkesedése leírhatatlan.

Üldözzük a Kárpátokból menekülő oroszokat.

Budapest, május 6. (Saj. tud.) Az Est tudósítója jelenti a főhadiszállásról: Mivel az oroszok Kelet-Galiciában döntő vereséget szenvedtek, a kárpári fronton álló hatalmas orosz seregek is menekülnek a körülfoglalás elől. Boroevics hadserege, mely eddig a duklai-szorosnál tartóztatta fel az oroszokat, üldözőbe vette a menekülő orosz sereget.

Csapatunk a Zmigrod és Dukla közötti vonalon is hareban áll az ellenséggel. A Lupkowitztől keletre a Kárpátokban álló orosz hadsereg szintén megkezdte visszavonulását, Varanies tábornok kárpáti hadserege üldözi a visszavonulókat. Az idő kedvező.

A győztes Mackensen hadsereg elérte a Visztoka alsó folyását Jasló felett s az ellenség ádáz, ellenállása dacára előnyomult a Tarnow és Pilzno közötti fontos országútig s ezen az összekötő vonalon álló ellenséget ágyuzza. Tarnowot és a Rzeszowba vezető vasúti fővonalat az oroszok szívesen védik. Ha Tarnowot és ezt a vasútvonalat sikerül elfoglalni, a megvert ellenség katasztrófa előtt áll, mert a hadsereg elszállítása lehetetlenné válik.

Kormányválság Szerbiában.

Budapest, május 6. Nisből jelentik, hogy Pasiesot táviratilag Pétervárra rendelték. Hír szerint kormányválság készül Szerbiában.

A pápa kapja a Nobel-díjat.

Budapest, május 6. Az volt a hír, hogy az idén nem adják ki a Nobel féle békedíjat. Most ezzel szemben az a hír érkezik, hogy a békedíjat az idén XV. Benedek pápa kapja meg a béke ügyének tett nagybecsű tevékenységéért.

Vilmos császár diadalutja.

Budapest, május 6. (Saját tud.) Berlinből jelentik: Vilmos császár ma délután Berlinbe érkezett, a pályaudvarról óriási tömeg üjjongása közt csak lassan jutott kastélyába. A lelkes óváció láthatólag megindította.

Hogyan irányította Hötendorfi Conrád a dunajeci csatát?

A magyar és osztrák 42-esek.

Erdekesen írja le a Kölnische Zeitung, hogyan utazott az osztrák-magyar hadvezetés a haretérre, miután a csata előkészületei már mind megtörténtek.

Hötendorfi Conrád a vezérkar főnöke, olyan különvonaton utazott, melynek étköző kocsija valóságos táviró és távbeszélő központtá volt átalakítva. Valamennyi asztalon táviró- és távbeszélő-készülékek voltak, a falakat sűrű sodronyhálózat borította. Minden olyan állomáson, ahol a vonat hosszakban időzött, összekapcsolták ezt a kocsit a főhadiszállással, a fronton levő seregek parancsnokaival, Béccsel és Berlinnel. A hálózat, melynek központja ez a kocsit volt, 4100 kilométerre terjedt és szükség szerint egészen Bukarestig ki lehetett terjeszteni.

A vezérkar főnöke a kocsijába érkező jelentések alapján dolgozott. Mindazt, ami nevezetesebb dolog a fronton történt, a hadtestparancsnokok útján közölték vele. Conrád végig utazta Krakótól kezdve az egész frontot a Dunajec és Biala mentén. Összetalálkozott ez a csodálatos vonat a legkülönbözőbb csapatokkal. Majd osztrák-magyar, majd meg német csapatok vonultak. Az idő nagyszerű volt. Testvéries egyetértésben haladtak egymás mellett a tiroliak és halálfejes huszárok, honvédek és bajorok, hannoveriak és salzburgiak. Egy-másután hangzottak fel a szépen összehangzó négy szólamban énekelt indulók. Valamennyi csapat óriási meneteléseket végzett már, ennek dacára frissen, jó kedvvel gyalogoltak tovább.

Mihelyt Conrád a frontra érkezett, azonnal magához kérte Mackensen tábornokot, kívül egy óra hosszat tartó megbeszélést folytatott. Ugyanígy megbeszélés volt Conrád visszautazása előtt is. A vezérkari főnök, a vezérkar és a főhercegek sok megfigyelési pontnál megállítottak és feszülten nézték a csata lefolyását.

Borzalmas látványt nyújtott például Tarnow lövetése a 42-es mozsarakkal. Egyetlen egy lövés majd nem az egész várost füstbe és porba burkolta. Két fölvonulóban levő és gyalogságból, tüzéségből, valamint lovasságból álló orosz hadoszlop csak úgy menekült meg, hogy hirtelen megfordult és és eljutott. Így is mintegy a fele áldozata lett ezeknek a rettenetes lövedékeknek.

Corlice is majdnem teljesen rommá lett. Templomából csak egyes falrészletek állnak még.

A csata eseményeit negyedóránként jelentették a vezérkari főnöknek és a főhercegnek.

Mély benyomást keltett Mackensen tábornok személyisége, aki a legesodálatosabb nyugalommal, vasból és acélból való idegekkel vezette ezt a csatát a teljes győzelemig.

A második magyar hadikölesön.

A sajtóban közzétett előzetes hivatalos értesítés révén ma már mindenfelé eljutott a második magyar hadikölesön küszöbön álló kibocsátásának híre és széles rétegekben éppoly általános érdeklődést keltett, mint az ősszel aláírásra boesátott első hadikölesön. Gazdasági és pénzügyi életünk kiválóságai egyértelműleg alkalmasnak jelezték a jelenlegi időpontot arra, hogy a második hadikölesön a biztos siker reményével kerüljön kibocsátásra.

És valóban úgy közgazdasági, mint pénzügyi helyzetünk a hosszan elhuzódó háboru ellenére is oly fokú teherbírásról tett bizonyosságot és épp a jelen időpontban oly kedvező jelenségeket mutat fel, hogy a nemzet pénzügyi erőfeszítésének második próbatétele előreláthatólag semmiben sem marad mögötte az első hadikölesön fényes eredményének.

A pénzpiacra nagy pénzbőség mutatkozik, amelynek világos jele a hivatalos bankkamatlábnak 5 százalékra történt leszállítása és a magánkamatlábnak békés időkre emlékeztető alacsony volta. A kedvezően alakuló hirtéri helyzet egyre jobban elősalogatja azokat a tőkekeresőket, amelyek a háboruokozta első riadalomban a gazdasági élet vérkeringéséből kivonattak és elrejtőzve eddig gyümöleszetlenül heverték. A jelentkező nagy tőkekinálattal szemben a hadiállapot által lényegesen korlátozott gazdasági életünk természetesen nem tanusíthat megfelelő felvevő képességet és így az adott körülmények között közönségünk bizonyára sietni fog megragadni a második hadikölesön kibocsátásával megnyíló alkalmat arra, hogy heverő és elhelyezést nehezen találó tőkének biztos és jövedelmező gyümöleszötetést biztosítson, szolgálván ezzel azt a nagyfontosságú nemzeti érdeket is, amely győzelmes hadseregünk hadiszükségleteinek tedezésére szükséges anyagi eszközök minél bőségesebb előteremtéséhez fűződik.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 6.

A Ház mai ülésén dr. Beöthy Pál elnökölt.

Az elnök bejelenti a Háznak, hogy hatályba lépett a házszabályoknak az a rendelkezése, hogy az indemaitási törvényjavaslatról a negyedik napon szavazni kell s a szónokok csak félórát beszélhetnek.

Harkányi János miniszter védelmébe veszi a M. A. V.-ot s bejelenti, hogy a kormány támogatja a kisipart. A kapott 52 milliós bőripari megrendelésből és a szövetáru rendelésből a kisipart fogják részesíteni s ez nagyban javítani fogja a kisipar helyzetét.

Az elnök figyelmezteti a minisztert, hogy a házszabályszerinti félóra letelt, mire a miniszter gyorsan befejezte beszédét s leült.

Ghillányi Imre földmívelésügyi miniszter felel azokra a vádakra, amiket a rekvíralások ellen felhoztak s a rekvíralást végző közegek járatlanságának tudja be az elköve-

tett hibákat. Védi a kormány intézkedésének helyességét, mellyel megtiltotta a jövő termés eladását s hogy a termést e rendelet szerint a kormány rendelkezésére kell boesátani.

A miniszter után még Lahne Hugó és Vázsonyi Vilmos beszéltek.

Ráth Endre, gróf Tisza István, Ábrahám Dezső, Polónyi Géza, Sándor János belügyminiszter felszólalása után általánosságban elfogadták a javaslatot. A részletes tárgyalásnál gróf Tisza István a gróf Eszterházy és a Mezőssy Béla javaslatait elfogadja, ellenben Giesswein Sándorét nem. Mire az egész javaslatot elfogadták. Ezután Beöthy Pál elnök bejelenti, hogy Décsy Zoltánról Pflanzert Baltin tábornoktól levelet kapott, melyben tudatja, hogy az elesettek között találtak egy alacsony termetű férfit. Kire ráillik Décsy Zoltán személyleírása. Deszka koporsóban eltemették.

Erre az elnök megjegyezte, hogy most már kevés remény lehet a viszontlátására. A bejelentést a képviselők állva hallgatták végig. Az ülés délután 4 órakor véget ért.

A főrendiház a képviselőházban tárgyalta javaslatokat elfogadta.

Brém Lőrinc kanonok. Szebeny Gyula tb. kanonok.

Néhai való jó Bunyitay Vince kanonoki széke nem sokáig maradt árván. Mint a Magyar Kurir félhivatalosan közli, az apostoli király Ő Felsége már aláírta utódjainak kinevezését. Az utód pedig Magyarország legfiatalabb kanonokja: Brém Lőrinc irodaigazgató, aki életének 37 ik évében lép be Szent László ősi váradi káptalanának hírneves stallumába.

Aki ilyen szokatlanul fiatal korban jut ebbe a díszes méltóságba és javadalomba, az bizonyára már nagy szolgálatokat tett, bokros érdemeket szerzett és még nagyobbakat várnak tőle a jövőben.

Brém Lőrinc Szatmármegyében, Főnyön született 1877. jul. 5. én. Nagykárolyban kiváló sikerrel végezte a gimnáziumi osztályokat, melyeket már mint kispap Nagyváradon fejezte be s ugyan itt végezte theologiai tanulmányait is. 1900. szept. 18-án szenteltetett fel áldozópappá.

Brém Lőrinc kétségkívül igen eszes, szép tehetségű ember, ki a harmadik püspök oldala mellett szolgálja az egyházmegyét. Schlauch Lőrinc már utolsó évében volt, mikor Brémet, egy évig volt belényesi káplánt udvarába vette. Alig egy félszázévet tölthetett mellette, kezdő állásban is volt — püspöki actuarius, — nem jutott ideje sem, alkalma sem mellette különösebb szolgálatot tenni.

Schlauch utódja b. e. Szmeccsányi püspök már csakhamar megkedvelte és bizalmára méltatta őt. Előbb könyvtárnokává, (1904) majd ceremoniarusává és szentszéki aljegyzővé tette (1905) s egy év múlva már pápai tb. káplánává nevezette ki. Amint a l. sz. püspök betegeskedni kezdett s orvosai hazai és külföldi szanatóriumokba küldték Brém lett az ő állandó kísérője, aki vele volt a szomorú emlékü St. Moric-Badban is, hol a halál utólrta a nemeslelkű egyházfejedelmet. Brém gyermeki szeretettel bánt vele

évek hosszú során át, hűségesen teljesítette minden parancsát, iparkodott felvidítani a nagy beteg főpapot, elüzni, vagy megosztani gondját s kegyelettel kísérte haza tetemét a szomorú uton messze idegenből.

Mikor gróf Széchenyi Miklós átvette a váradi egyházmegye kormányzását (1911 ben) már egy évtizedes udvari papsági működés állott Brém mögött s a szimpatikus ügyes fiatal embert csakhamar megkedvelte az új püspök és titkárjává tette.

Azóta négy esztendő mult el. Ez idő óta igazán titkára, a szó legszorosabb értelmében meghitt embere, tanácsadója főpásztorának, kinek feltétlen bizalmát bírja.

Másfél évtized óta működővén az egyházmegyei irodában, ismeri az egyházmegye összes ügyeit s éles esze kényes és bonyolult kérdésekben is hamar feltalálja magát.

Az új kanonok kiváló szónok, kit igen szívesen hallgat mindenkor Nagyvárad közönsége. Szép stílusa van, de nem a frázisok embere.

A szép forma mellett komoly tartalom jellemzi beszédeit. Legutóbb a háboru elején Szent István napján beszélt a székesegyházban, komoly hatása sokak előtt emlékezetes lesz.

Brém ezután is megmarad a püspök oldala mellett, mint az egyházmegyei iroda vezetője, hol bizonyára értékes működést fog kifejteni: — de fiatal tetterejétől és szép tehetségeitől sokat vár a káptalan is.

A Brém Lőrinc kinevezésével megüresedett tiszteletbeli kanonokságot — mint ugyancsak a Magyar Kurir jelenti félhivatalosan — főpásztorunk előterjesztésére — Szebeny Gyula váradszöllösi esperes plébánosnak adományozta a király.

Szebeny Gyula valóban érdemes működést fejtett ki a lelkipásztorkodás terén. — Egyházmegyénknek egyik legvirágzóbb hitközségében Endrődön született 1859. jan. 2-án. Atyja itt igaz derék tanító volt, ki a generációk hosszú sorozatát nevelte a hazának és az egyháznak. Elemi iskoláit apja vezetése alatt végezte, majd Nagyváradra került a Szent József intézetbe s itt járt a premonstreiek hírneves gimnáziumába s Váradon végezte a theologiat is. 1883 ban szentelték pappá s három évi káplánfodás után székelvhibi lelkész lett s teljes negyedszázadon keresztül gondozta az Érmelléknek-gőcypontján híveinek lelki üdvét. Időközben (1903.) esperessé neveztetett ki. 1911-ben pedig elnyerte a váradszöllösi plébániát.

Erdemes buzgó lelkipásztor, nyíltszívű, jó kedélyű ember. kinek kitüntetésre örömet kelt az egyházmegyében.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!

Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárdá épület.

Két négyes népfölkelő szökése a szerb hadifogságból.

— Saját tudósítónktól. —

Két négyes népfölkelőről szól a történet. Az egyik Vigyikán Demeter őrvezető, a másik Ávrám Demeter népfölkelő. Ezek a déli haretérre mentek le csapatjukkal. Ott harcoltak sokáig, míg december 8-án őrjáratra menvén, egy nagyobb szerb esapattal akadtak össze. Heves harc fejlődött ki közöttük, sok szerb elesett, de mégis győzött a tulerő s a mi két népfölkelőnket sebesületlenül elfogták.

Hosszu ut után az egyik szerbiai fogolytáborban helyezték el őket. Sokáig tartották őket a fogolytáborban, majd összeszedtek egy csapatot közülük s a dunaparti Negotinba vitték őket, ahol az örleményekkel telt nehez zsákokat kellett cipelniük. Ők még elbirták, de a könnyű munkához szokott önkéntesek s tiszték. — mert még azokat is fölhasználták az ilven célokra — nem bírták. Erre a szerbek kimélet nélkül botokkal ütötték, verték őket. A katonák sirtak elkeseredésükben.

Ételt naponta kétszer kaptak kukorica-kenyeret és babot. Pénzt is kaptak egy keveset. Vigyikánnak és Ávrámnak sem volt valami kellemes dolog a zsák hordás. Elhatározták, hogy alkalomadtán megszöknek.

Többször kiszöktek a városba, hogy valami módot találjanak a szökésre, de ez sohasem sikerült nekik.

Egyszer megint kiszöktek a városba, ahol betértek az egyik kocsmaiba s ott idogálni kezdtek. Vigyikán fizette, mert ő abból a pár parából, melyet kapott, négy dinárt spórolt össze, gondolván, hogy szükség lehet rá valamikor. Idogálás közben megismerkedtek egy görög hajóssal, ki velük barátságot kötött. Beszélgetés közben rátértek a hadifogságra. A görög hajós vállalkozott rá, hogy őket átszöktesse a Dunán, mely Szerbiát Romániától elválasztja.

Ezután megbeszélték a részleteket: Mikor a foglyokat szedik össze, elbujnak valahová s az est beálltával leszöknek a Duna partjára, ahol a hajós várni fogja őket.

Ugy is tettek. Este 6—7 óra tájban elszöktek a többiek közül s a szomszédos szőlőhegyen elbujtak. A szerbek keresték őket mindenfelé, de nem találtak rájuk. Ők pedig a sötétség beálltával leszöktek a Duna partjára, ahol a hajós már várta is őket. Hajóján nem mehettek, mert úgy könnyen észrevehetnék volna őket, hanem két deszkaszálat hozott számukra s bucsut véve tőlük, utjukra eresztette őket a román határ felé.

Mindenütt nagy esendesség volt, csak a víz locsogása zavarta meg a néma esendőt. Fényes tiszta idő volt, a csillagok fényesen ragyogtak. A víz nagyon hideg volt, féltek, hogy göresöt kapnak a hideg víztől, de ez szerencsére nem következett be. Hosszu ideig tartott, míg nagy nehezen átvergődtek a román partra.

Ott kijöttek a hideg vízből s szaladni kezdtek nehogy valami betegséget kapjanak a vizes ruhában való ácsorgástól. Pár száz lépésnyire román esendőrökkel találkoztak, akik azonnal bevitték őket a közelfekvő falunak egy házába, ahol megszárihatták ru-

háikat, közben megvendégelték őket s a megmenekülésük felől kérdezősködtek.

Másnap a falubeli pap és tanító felkeresték őket s pénzt adtak nekik, a magyarországi testvéreknek a továbbutazáshoz s ruhát, mert az övék már nagyon lerongyolódott. Több ideig bolyongtak még Romániában. Vigyikán közben a hideg vízben tartózkodástól beteg lett s Turnu Szeverinben egy kórházban került. Ávrám pedig hazajött Magyarországra s fölkereste Vigyikán Nagyváradon lakó családját, elhozta nekik bizonyoságul Vigyikán fényképét. Hét napi Nagyváradon tartózkodása után Biharpallosra utazott haza családjához. Vigyikán állapota iránt családja már érdeklődött, de mindaddig nem kapott választ.

Közigazgatási élet a városházán.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi ülését. Egyszerű folyó ügyeket tárgyaltak.

Az ülés lefolyása a következő volt:

Hlatky Endre főispán elnöklete alatt jelen voltak: Rimler Károly polgármester, Lukács Odön főjegyző, Varró Domokos kir. műszaki tanácsos, Némethy István kir. pénzügyigazgató, Karácsony kir. tanfelügyelő-helyettes, dr. Istvánffy István árvas éki elnök, dr. Thury Endre kir. alügyész, dr. Mayer László városi főorvos, dr. Dóri István alügyész, Rádl Odön, Miskolezy Bara, Sullyok István, dr. Moskovits József, dr. Adorján Armin, dr. Medvigy Gábor, dr. Adorján Emil, Lendvay István gazdasági felügyelő-helyettes.

A polgármester havi jelentésének érdekesebb adatai a következők:

A közegészségügyi állapot április hónap általában kedvezőlen volt. A halálozások száma, a katonai halálozások leszámításával, 35 el multa felül a nagy mérvben esökkent születések számát. A fertőző betegségek közül: kanyaró 27 esetben 5 halálozással, ronszó toroklobb 15 esetben 2 halálozással, vörheny 2 esetben, hasi hagymáz 63 esetben, ezek közül katona 43 mezei idegen 8, helybeli 12. A hasi hagymázban elhaltak az ápolás alatt levő 225 esetből 40-en. Küteges hagymáz 1 esetben (katona), hólyagoshimlő 4 esetben (3 katona és 1 Budapestről jött munkás). A fertőző betegségek általában esökkentek. A hólyagos himlő 3 esete a városban fordult elő. A küteges hagymáz 1 esete egy az északi haretérről jött katonánál. A kellő óvintézkedések megtételek.

A Szent László járványkórházban ápolatott 239 beteg. A Sztarcveszky gyermek kórházban ápolatott 93 fekvő beteg és 427 bejáró beteg.

Született 83 fiu, 82 nő, összesen 165 gyermek. Elhalt 219 férfi, 96 nő, összesen 315, ezek között helybeli 138, idegen 177, polgári egyén 200, katona 115. Öt éven alul elhalt 62 egyén.

A közbiztonsági állapot normális volt. Lopás 121, csalás 16, sikkasztás 23, könnyű testi sértés 10, súlyos testi sértés 9, okirat-hamisítás 2, párviadal 1. Letartóztatva volt 5 egyén.

Kincstári adóban befolyt 499.0 K 72 fillér, községi adóban 30892 korona 78 fillér.

Kiadatott 13 új iparigazolvány, megszünt 10 iparüzlet.

A polgármester havi jelentését tudomásul vették, a szakelődök nemleges jelentéseivel együtt.

A város vámszedési joga.

Nagyvárad város vámszedési jogának engedélye már évekket ezelőtt letelt; a város kérte is az engedély meghosszabbítását, de a miniszter huzta-halasztotta az engedélye-

zést s csak évről évre hosszabbította meg a vámok szedésének engedélyét. Utóbb azután adatokat kért a vámot illető kiadások és bevételekről, valamint arról, hogy nincs-e valami eltöltött jövedelme a vámokból a városnak. A városi tanács kimutatja, hogy az utak készítése, a kövezet rosszasága folytán óriási kiadásokat okoz, úgy, hogy a vámalapnak deficitje van.

A közigazgatási bizottság feliratban kéri a minisztert, hogy ezen adatok alapján adja meg 12 évre Nagyvárad városának a vámszedési jogot.

Anyakönyvvezető helyettes.

A nagyvárad állami anyakönyvi hivatalnál Juricskay Barna tanácsnokká történt választása folytán helyettes anyakönyvvezetői tisztjéről lemondott. A közigazgatási bizottság felterjesztést intéz a belügyminiszterhez, azon javaslattal, hogy Középegy Ernő nevezze ki helyettes anyakönyvvezetővé.

Apróbb ügyek elintézése után az ülés véget ért.

A győzelmi virágünnep programja.

Már többször megemlékeztünk arról a nagyszabású virágünnepéről, melyet a nagyvárad Vörös Kereszt Egylet rendez vasárnap. Amint azt a kitézett programból következtetjük, az ünnepély igen fényes és hangulatos lesz. A siker érdekében városunk hölgyei, Pallay Lajosnéval az élükön rendkívül nagy odaadással és buzgalommal munkálkodnak. Fráter Imre dr, a nagyvárad Vörös Kereszt Egylet ügyvezető igazgatója már be is nyújtotta Gerő Armin főkapitány-nak a virágünnep programját a felvonulás megengedése végett, amit a főkapitány természetesen teljesített is.

A virágünnepet mindenkinek ünnepelni kell, ünnepelnünk küzdő fegyvereink egymásra halmozódó dicső győzelmeit. Tartsunk örömmünepet, lobogózzuk fel házainkat s tüzzük föl keblünkre a kis győzelmi virágcsokrokat, viseljük büszkén azoknak dicső nemzeti színeit. Most, mikor minden felől a győzelem hívei szálldosnak felénk, bizonyára nem lesz senki, aki ne ünnepelne hazafias örömtől áthatott lélekkel.

Különösen kívánatos, hogy e szép ünnepélyen a gyermekek, a haza jövő munkásai is jelen legyenek, azért felhívjuk a nagyvárad tanítókat, hogy növendékeik körében a vasárnapi győzelmi ünnepélyen minél behatósabban agitáljanak s részvételüket a felvonuláson minél többen jelentsék be Réz Mihály iskolaszéki elnöknel.

Dr. Fráter Imre beadványa Gerő Armin rendőrfőkapitányhoz a következőképp szól:

Tekintetes főkapitány ur!

A magyar szent korona országos Vörös-Kereszt Egyletének Nagyvárad városi választmányja saját pénztára javára katonazenével, virágeladással, egy virágkocsiközlekedéssel és azután iskolás gyermekek hazafias dalokat énekelő felvonulásával, valamint a Royal kávéház előtt színművészek közreműködésével, kabaré-előadással egybekötött úgynevezett „győzelmi virágünnepélyt” óhajt rendezni folyó hó 9-én, azaz vasárnap.

Amidőn ezen ünnepélyeket tekintetes főkapitány ur rendőrhatalmát engedélyez és a rend fenntartására kellő számú rendőrgénység kirendelését, valamint a szokásos díjaknak — tekintettel az ünnepély jótékony céljára — teljes elengedését kérem: egyben van szerencsém ismertetni az ünnepély programját az alábbiakban:

1. Dél előtt 11 órától 1 ig katonazene a Royal kávéház előtt. Ugyanitt hölgyek virágokat árusítanak.

2. A virágkoesi, amelyen négy zenész, néhány fiatal ur és kisasszony foglal helyet, 11 órakor megkezdí körútját, mely körút zlatt zenész mellett virágeladással fognak foglalkozni. A virágkoesi utiránya a következő: Bémer-tér, Szent László-tér, Teleky-utca, a ref. templomig, innen Or utca, Pável utca, Szent László tér, Zöldfa-utca, Nagypiac tér, Kolozsváry-utca, a Smetka-utcaig; innen vissza Kossuth Lajos utca, Szent László tér, Bémer tér.

3. Délután 3 órakor iskolás gyermekek felvonulása zászlók alatt, virágokkal, hazafias dalok éneklésével. A körmenet utiránya a következő: Bémer tér, Szent László tér, Kossuth Lajos utca, Nagypiac-tér, Sztaroveczky-utca, Rákóczi ut, Bémer-tér.

4. Délután 5 órakor katonazene a Színház előtt este 7 óráig.

5. D. u. 5 órakor kabaré előadás a színházban, a Royal kávéház előtt felállított színpadon, plannino kíséret mellett. Az előadók csak komoly, hazafias dalokat fognak előadni.

6. A virágkoesi délutáni körútja délután 4 órakor kezdődik s utiránya a következő: Bémer tér, Rimanóczy-utca, Ezredévi emléktér, Tisza Kálmán-tér, Ritoók Zsigmond-utca, Sztaroveczky-utca, Rákóczi-ut a vasútig innen a püspöki rezidencia mellett, Lukács György-utca, Uri utca, Rákóczi ut, Szilágyi Dezső-utca, Szent János-utca, Bémer tér.

Nagyvárad, 1915 május 6.

Dr Fráter Imro.

A nyílt színpadon rendező kabarét, amelyen a nagyváradi művész- és íróvilág kiválóságai közül sokan fognak résztvenni, Békefi László kabarettíró rendező, aki a műsort sok gondnal állította össze.

Az idegessége és exaltált természete akkor tört ki rajta nagyobb mértékben, mikor nemrégiben leütötte Orbán Lajos műszaki tanácsost.

Ennek az esetnek az volt az előzménye, hogy a Baumeister szőlőn keresztül vezetett egy gyalogut, amelyen bárki szabadon járhatott át. Orbán műszaki tanácsos is ezen ment keresztül egy alkalommal, mire őt Baumeister leütötte.

Emiatt a bíróság előtt is állott. Az első bíróság e cselekedete miatt 1 havi fogházra és 1000 korona pénzbüntetésre ítélte.

Megjárta az ügy a különböző fórumokat, míg végre a kir. Kuria meghozta végítéletet és 1 havi fogházra és 1000 kor. pénzbüntetésre ítélte.

A lappangó kórt ez a dolog még jobban kifejlesztette benne. Nem tudott és nem akart sehogysem hozzászólni ahhoz a gondolathoz, hogy ő egy hétig bezárva legyen.

— Szívesen fizetek akármennyit — mondotta ismerőseinek, de a bezárást nem tudom elviselni. Én, aki mindig szabad voltam, ezt nem tudom elképzelni.

A háboru kitörése alkalmával abban kezdett reménykedni, hogy valami tétivel kifogja érdemelni a büntetés elengedését. A büntetés megkezdésére kapott egy félévi haladékot. Most tehát a háboru alkalmával azon igyekezett mindenáron, hogy a büntetés megkezdését háboru utánra halassza el.

— A háboru után pedig majd meg jön a királyi amnesztia — mondogatta feleségének. Hogy ezt kiérdemlje a katonaság részére adott el olesón bort és ingyen is adott a katonáknak nem egyszer bort.

A legjobban hatott azonban reá a hadsereg szállítók csalásainak az olvasása. Minden ujság cikket elolvasott, ami ezekről szólt. Számításokat végzett és szomoruan mondta, hogy milyen potom áron adott el ő mindent.

— Pedig mennyi nyereséghez lehetett volna jutnom, ha okosabb vagyok — minduntalan ezt hangoztatta.

Az elmaradt nyereséget be akarta hozni, ezért burgonyát, rizst rendelt nagy mennyiségben. Megbizást adott tehének beszerzésére és elhatározta, hogy az idén 50,000 koronát fog megkeresni, ezeknek a viszonteladásából.

Ez már az elboruló elme fantasztikus álma volt.

Az utóbbi napokban egyre rosszabodott az állapota.

A felesége élete sem volt már biztonságban, miért is ez táviratozott férje testvérének Baumeister Gézának, aki eljött a szerencsétlen testvéreért és pár nappal ez előtt elvitte a fővárosi Lipótmezei elme-kórházba.

Azoknak, akik Baumeister Ernőt még a régi jó és kedves váradi életből ismerték, bizonyára szomorúságot fog okozni a szerencsétlen emben ilyen végzete.

x **Szeplő-májfolt** ellen megbeszülhetetlen az **YPO** krém és szappan, mely eltünteti a ráncokat, mittessereket, bőrvörösséget és pattanásokat, ára: 1 korona. Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Rimanóczy palota Telefon: 13-02.

Egy regényes élet borus fejezete.

Baumeister Ernőt a Lipót-mezei tébolydába vitték.

— Saját tudósítónktól. —

A régi vidám és hangulatos váradi élet egyik népszerű és közkedvelt alakja került a napokban a fővárosi Lipót-mezei elme-kórház falai közé, miután végig élt és végig szenvedett egy olyan életet, amely bizarr és érdekes epizódjaival, eseményeivel méltó témául szolgálhatna egy regényírónak.

Baumeister Ernő akkoriban került városunkba, mikor még a Bémer-tér keeses palotái nem nőttek ki a földből, a közönség a színpadon élvezte Vadnay Vilma, Küry Klára, meg a többi jeles primadonna művészetét. Mikor a Rózsabokorban beszéltek meg a város vezetői a közügyeket, míg az öreg Hamza Miska huzta a fülükbe a szebbnél-szebb magyar nótákat.

A régi Bazar bérlője volt Baumeister Ernő. Végtelenül szimpatikus megjelenésű és elragadó modoru ember volt, úgy hogy teljesen benne volt abban az előkelő és uritársaságban, amelynek egy Szunyogh Péter, Mezey Mihály, Sipos Orbán, Rimler Károly, Stark Gyula, Bordé Ferenc stb. voltak a tagjai. A Kányavár, amely a váradi asztaltársaságok között a legbecsesebb és legnevezetesebb multra tekinthet vissza, a Baumeister Ernő idejében élte csecsemő korát „Kerekasztal” néven.

A Bazar-vendéglő volt kedvelt helye Nagyvárad ur közönségének amelynek reno-méját nagyban emelte feleségének a „Szép Mariskának” megszerezte híres és kitűnő konyhája.

A város társadalmának intelligenciája, ujságírók, színészek rendes látogatói voltak „Ernő főur” vendéglőjének. Mindennap történt valami kedves eset, amely a vendéglő hírnevét bizonyos nimbusszal vette körül. A vendéglő éltető lelke a „Szép Mariska” mellett Ernő a főpincér és tulajdonos volt, aki az ő imponáló és gavalléros tulajdonságai révén csakhamar tagja lett a kerekasztal társaságának.

Nem sokáig volt a bérlője azonban Baumeister Ernő a Bazar vendéglőjének, mert pár évi színes és gyönyörű mult után Nyiregyháza ment.

Nyiregyházán szintén vendéglőt és szállodát nyitott, amely éppen olyan kedvelt lett,

mint a váradi Bazar. Itt már kezdett jelentkezni Baumeister Ernő exaltált és extravagáns természete.

Egyszer egy százados megjegyzést tett vendéglőjére, valamit kifogásolt. Talán a kiszolgálást. Különben a százados igen moró-zus ember volt.

Mikor Baumeister Ernő a megjegyzést meghallotta, se szó, se beszéd, amilyen erősen csak tudta jobbra, balra felpofozta a századost.

A furesa cselekedet után a borzasztó dühre guruló és támadóját halálra kereső százados elől tüstént elmenekült. Vonatra ült s több mint egy évig utazott az országban.

Megunta végül is a sok bolyongást és le akart telepedni Ungváron. Vendéglőt akart itt is nyitni, folytatni akarta a régi mester-ségét. Felment tehát egy napon a rendőrségre, hogy iparigazolványt szerezzen. Ekkor történt meg vele az a rendkívüli, meglepő esemény, amelyet mindig elemlegetett.

Ugyanis, amint az egyik irodahelységben benyitott, kit lát az író asztalnál ülni. A nyiregyházi századost. Ez, mivel nem tudott nyomára akadni, nem volt képes elégtételt venni tőle a különös sértésért. Így esett meg tehát, hogy quietálni kellett a századosnak és mint nyugalmazott katonatiszt a nyiregyházi rendőrségnél kapott állást.

Hogy milyen leirhatatlan és bizarr lehetett ez a találkozás, ezt a legjobban bizonyította az, ahogy maga Baumeister Ernő is kételkedni kezdett benne valahányszor elmesélte.

Különben e találkozásnak furesaságánál és meglepő voltánál kívül más következménye nem lett. A quietált százados úgy lát-szik megbékült.

Baumeister Ernő Ungváron rövid ideig volt, visszatért Nagyváradra, több mint 10 évvel ezelőtt. Nagy szőlőbirtoka volt és egy szép háza. Elvonultan élt, nagy passziója volt a lovaglás, azonkívül kedvelte a hec-eket.

Nem egyszer megtörtént, hogy csupán tréfából rálőtt a szőlője mellett elballagó kirándulókra, sétálóokra.

A Strasser-ügy újabb fejleményei.

— Saját tudósítónktól. —

Az egyes helybeli lapok tegnapi számában a Strasser-ügyre vonatkozólag közlemények jelentek meg, amelyek legnagyobb része téves értesülésen alapultak. Így a lapok szerint újabb vizsgálatot vezető Petróczy hadbíró-százados, valamint Philipp és Richard főhadnagyok nem a Strasser-ügyben voltak Nagyváradon és az egyes értesülések mind jórészt helytelen és nem hivatalos információk alapján.

A lapok ezen téves közleményeinek további megakadályozása végett tegnap délután 6 órakor a honvédlaktanyába hívatta az egyes újságok szerkesztőit Riedl János, aki a szegedi honvédkerületi parancsnokság helyettes ügyésze.

Az újságírók természetes nagy kíváncsisággal siettek a felszólításnak eleget tenni és rövid idő múlva az összes váradai újságok szerkesztői megjelentek a honvédlaktanyában, ahol azt hitték újabb szenzációk fognak napfényre kerülni, holmi letartóztatások.

Annál nagyobb volt a megjelent újságírók meglepetése, mikor Riedl katonai ügyész kijelentette, hogy az egyes újságok közleményei a Strasser-ügy újabb fejleményeire vonatkozólag legnagyobb részben *légből kapott koholmányok*. Nem tudja megérteni, hogy születtek meg ezek a hírek és kéri a sajtót, hogy ettől kezdve csak olyan dolgokat írjon meg, amelyeket saját szemével és fülével tapasztalt.

A minden biztos alapot nélkülöző, szenzációra éhes cikkek — mondotta a katonai ügyész — csak rontják a még teljes erejében levő nyomozás ügyét.

A badarabbnál-badarabb riportok nagyon nehezítik a nyomozó hatóság működését, mert hisz ezek nem egyebek, mint rémképek.

A katonai ügyész szavaira a megjelent újságírók egyike a következő igen helyes és következetes replikával felelt vissza.

— Azt nem lehet eltérni — mondotta az újságíró — hogy az ember a konkurens lapok munkatársainak a lőtását-futását nézve, szó nélkül lássa, hogy azok szenzációs riportok után futnak. Az újságíró a lapjával szemben fennálló szoros viszonya a lap érdeke arra kényszeríti, hogy ő is hasonló útkártyát vágjon ki a másik lap szenzációjának válaszul. Így történik meg aztán az, hogy egy apró és jelentéktelen kósza hírről, amely az ügyre vonatkozik, a kényszerítő körülmények folytán egy valóságos mese készül a fantázia által kiszínezve. Ennek az oka pedig az, hogy az a felettes hatóság, amely a nyomozást vezeti és amely a legmegfelelőbb és a nyomozás érdekeit nem sértő adatokat tudná szolgáltatni az újságíróknak, elzárkózik teljes szűkkeblűséggel az adat szolgáltatásától.

Az újságíró beszédére a katonai ügyész kijelentette, hogy ezentúl bizonyos időközökben értesítéseket fognak adni az egyes újságoknak.

— Ez a megoldás sem helyes — válaszolta az újságíró, — mert az újságírói munka nem tűrhet restanciát, szükséges, hogy a lap minden eseményről, amelynek

közzététele nem veszedelmes a nyomozásra nézve, biztos és hivatalos felvilágosítást nyerjen a nyomozó hatóságtól azonnal. A híreket nem lehet bürokratikusán kezelni.

Erre a katonai ügyész a középútat választotta. Megígérte az újságíróknak, hogy a nyomozás további folyamányáról ezentúl Kolontáry János rendőrfogalmazó vele egyetértőleg fog majd tudósításokat adni az újságíróknak. A katonai ügyész ígérete és ezen eljárása a legnagyobb tetszésre talált az újságírók között.

A Strasser-ügyben a nyomozást Scholler katonai ügyész helyett most már Riedl János a szegedi honvéd parancsnokság helyettes ügyésze fogja vezetni Kolontáry János rendőrfogalmazóval együtt Vas Károly detektív segítségével.

A Strasser ügyben ma kihallgatták a honvédlaktanyában a húst szállító mészárosokat. Ennek a kihallgatásnak egy főbb célja az volt, hogy kiderítse mennyi ideig és milyen mennyiségben adott Strasser a beteg katonáknak márhús helyett birka-húst.

Ugyancsak kihallgatták tegnap délelőtt Strassernét, akit délután a rendőrség 13. számú cellájában helyeztek el. Ma délelőtt különben öt Szegedre fogják szállítani.

Másik nevezetes esemény az ügyben, a kórházat látogató hölgyek azon akciója, amellyel a kompromitált hölgyek neveit akarják a nagy nyilvánosságra hozni. Ezek ugyanis egy átiratott szándékoznak az illetékes fórumokhoz beterjeszteni névalírással, amelyben a kérdéses hölgyek megnevezését és azoknak a hírlapi közzétételét fogják kérni. Az akció már értesülésünk szerint megindult.

Az újságokban közölt lefoglalásokra és házkutatásra a katonai ügyész nem nyilatkozott.

A rézgálic-készletek bejelentése.

A magyar királyi földmivélségi miniszter ur 48078—1915. számú körrendeletével a rézgálic-készleteket gazdasági célra bárhol találhatók legyenek azok igénybe vetteknek jelentette ki.

Felhívom ebből folyólag mindazokat, akiknek tulajdonában vagy birtokában rézgálic van, miszerint kötelesek az igénybe vett rézgálic pontos mennyiségét valamint azt, hogy a rézgálic hol van elhelyezve, (utca, házszám) *48 óra alatt* a város polgármesterénél első emelet 4. szám irásban bejelenteni.

Köteles továbbá jelen felhívásom alapján mindenki, egy a saját tulajdonát képező, valamint a bármi címen birtokában (kezelésében, őrzésében) levő rézgálic-készletet — ideértve a már eladott, de még el nem szállított rézgálicot is — feltárni, az általa előállított vagy forgalomba hozott rézgálic mennyiségére, felhasználására, eladására és általában hovatartására vonatkozó felvilágosításokat is megadni, a rendőrkapitányi hivatal részére ezek igazolására szükséges könyveket és iratokat is felmutatni.

Az igénybe vett rézgálic-készleteket birtokosuk — a földmivélségi m. kir. miniszter ur engedélye nélkül — el nem igezenítheti, fel nem dolgozhatja és azokkal semmi módon nem rendelkezhetnek, hanem kötelesek azokat 1915. évi június hó 15. ik napjáig kárakra és veszélyükre, minden díj fel számítása nélkül őriztetten tartani, illetőleg ezen határidőn belül a miniszter ur idevontatkozó rendelkezéséhez képest általa, vagy

meghatalmazottja által megjelölendő napon az átvételre jogosítottak kiszolgáltatni, vagy pedig a megadandó címre vasútra, vagy postára adni.

Ezen hat heti határidő alatt az összes igénybe vett rézgálic át fog vétetni. Aki az igénybe vett rézgálic készletet, vagy annak egy részét a fent idézett rendelet ellenére elidegenlíti, vagy feldolgozza vagy bármi módon rendelkezik, vagy be nem jelenti, vagy pedig fel nem tárja, elrejtji vagy eltitkolja, vagy a hatóságnak valótilan adatot jelent be, — amennyiben eselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914. évi L. t.-cikk 9. § a értelmében 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettetik.

A fenti rendeletet tudomás és mihez tartás végett ezuton közlöm a város közönségével.

Nagyvárad, 1915. évi május 6. án.

Rimler Károly s. k.,
polgármester.

Tanukihallgatások folytatása a Hámory — Mladin perben.

— Saját tudósítónktól. —

A tegnap délelőtti tárgyalást az érdeklődők népes sokasága mellett nyitotta meg az elnök, aki a tanukihallgatások előtt bejelentette, hogy dr. Krizsán Miklós ügyvéd tanukénti beidézéséről később fog dönteni a bíróság.

A kürtösi jegyző vallomása.

Ennek a határozatnak kihirdetése után tovább folytatódott a tanukihallgatás.

Először Zachariás Árpád kürtösi jegyzőt szólítja be az elnök, akinek neve már annyiszor szerepelt a tárgyalások folyamán.

— Ismeri a feleket — kérdezte az elnök.

— Igen.

— Mit tud a merényletről?

— A merénylet napján, képviselőtestületi gyűlés volt. Az ülés már a vége felé járt, mikor két lövést hallottam. Ki akartam menni, mikor Hámory belépett a szobámba és azt mondta: meglőtt a nyomorult.

— A merénylet után mit csinált?

— Rendőrkért küldtem. Mladin már akkor az utcán nyugodtan ment. Amint azonban meghallotta a kiabálást, futni kezdett.

— Tudott e Mladin arról, hogy Hámory az nap bejön a község házára?

— Nem tudom.

— Tud e ön valamit az ői elődjének és a többi mozgalmaknak a keretében, valamint Mladinék és Hámory viszonyáról?

— Akkor már ezek mind készen voltak. — Az ön megválasztása hogy történt, kinek a jelöltje volt?

— Egy kürtösi barátom, Rip Vilmos, hozta el hozzám Mladint, aki azt mondta: lépjek fel és egészen biztos lesz a megválasztásom. Azt is emlegették, hogy a nagyságos ur is bele fog ebbe egyezni.

— A deputációkról mit tud?

— Két deputáció volt. Az egyiket, tudom, a nagyságos ur vezette.

— Költségükbe került ez?

— Nekem nem.

— Ki fizette?

— Nem tudom.

— Mit tud a Herczeg Ferenc választásáról?

— Azt mondta a nagyságos ur, hogy Herczeg kormánypárti és mindenáron meg kell választatni.

— Igaz, hogy Mladinné mindenben részt vett?

— Igen, az előjárók, megyebizottság

tagok választásánál mindig 5 intézkedett. Szeretett szerepelni.

— Kártyázott-e Mladinné?

— Volt eset rá, hogy nagy összegekben kártyázott. Különbösen pedig kisebb alapon játszott.

— Tud arról, hogy Mladiné merényletet terveztek?

— Egy ízben Aradon voltunk a kávéházban, mikor észrevettem, hogy Mladinné leselkedik. Figyelmeztettem a nagyságos urat. Mondta egy ízben nekem Mladinné, hogy ha a nagyságos ur nem adja meg a kiablázási engedélyt, ha másképpen nem lehet kiterjeszkedni, akkor le fogja löni.

— Történt más ilyen eset Aradon?

— Igen. A Fehér Kereszt kávéházban voltunk másszor, az asszony akkor is leselkedett.

Nemsokára ez eset után Mladinné azt mondta nekem, „Azért nem lőttem be a kávéházba, mert a jegyző bácsi is ott volt.

Azután még a szavazóbírák, a vád és védelem képviselői intéztek kisebb jelen tőségű kérdéseket a kürtösi jegyzőhöz.

Az elnök a tárgyalást öt perere felfüggesztette.

A szünet után az elnök Marsó Zoltánt és Borlodán Jánost hallgatta ki, akik leginkább azt erősítették meg vallomásaikkal, hogy az asszony volt a parancsoló, a főintéző az egyes esetekben. Azonkívül a merényletre vonatkozólag ismertették a helyszíni viszonyokat.

Körülbelül fél 1 órakor került sor egy igen érdekes tanu kihallgatására.

Világ Mór vallomása.

— Ismerte Mladinékat?

— Igen.

— Járt a privát házukhoz is?

— Szokszor.

— Szerényi jegyző elmeneteléről mit tud?

— Azt tudom, hogy a faluban parasztok jártak keltek. Adatokat gyűjtöttek és azt mondták, ezeket Mladinéhoz viszik, akik ezt Hámory nagyságos urnak adják át, mert ez haragszik Szerényi jegyzőre és megakarja buktatni. Arról nem tud semmit, hogy Mladinné kínálkozott volna fel. A jegyző ellen meg is indult a hajsza. Fegyelmi vizsgálatot is indítottak. A jegyző mikor látta a népdühét, jöllehet semmi visszaélés nem derült reá ki, a vizsgálat folyamán lemondott állásáról.

— Az a kérdés, volt-e Mladinéknak költőségük erre?

— Etettek és itattak.

— Ki vállalkozott a költségek viselésére?

— Mladinné azt mondta, hogy Hámory fizeti.

A tárgyalás további során a Herezeg-választás bankett költségeire vonatkozólag intézett kérdést Világhoz az elnök. Mivel azonban már az idő délutáni 2 órára járt, a tárgyalás folytatását ma délelőtt 9 órára balasztotta. Együttal elrendelte, hogy Zachariás Arpád és Borlodán János tanuk későbbi szembesítésük végett a tárgyalás befejezéséig Nagyváradon maradjanak.

* Nagyvárad és vidéki gyengéledő katonasághoz küldök figyelmében, óvakodjanak a hamisított konyakoktól és boroktól. Ajánlok valódi konyakot, bort, likőrt, rumot, szilvóriumot, seprőt, borovieskát. Egy nagy üveg valódi konyak 3 korona. Haretérre szállítok 35 dekás posta dobozokat és 5 kilós posta ládákat ingyen csomaglással. Valódi Suchard kakao 1/4 kiló 1.90 Szardinia nagy doboz 80 fillér. Szalámi, lipói turó, málnaszörp, cukorkák nagyban árak mellett. Ostsé, fillé, ruszlik és sóshering külön halosztályamban kaphatók. Vigyázat Aszódi 8-féle zamatu pörkölt kávéi izre és zamatra utánozhatatlan. Aszódi Kossuth-utca és Rákóczi-ut.

Brünni amazonok.

A haretérre akartak menni.

— Saját tudósítónktól. —

Egy szentimentális kedélyű, szőke, Gretchen aca és egy vidám, csapongó kedvű csitri brünni leányt kísért be tegnap a pályaudvari őrszem a rendőrségre.

A rendőrszem a pályaudvaron vette észre a két, eléggé könnyedén öltözött leányt, akiknek bátortalan viselkedése azonnal felhívta a figyelmét.

Igazolásra szólította fel őket, a leányok azonban csak németül és csehül tudtak. A rendőrszem tehát igazolás végett a rendőrségre vitte a két tizenhét éves brünni leányt. Bíró József rendőrfogalmazó hallgatta ki őket és ekkor derült ki a brünni leányok színes és különös története.

Dvozsák Mária és Nuk Mária Brünnben egy szövőgyárban voltak munkásnők, ott készítették gyengéd ujjakkal a finom selymeket és bolondították a gyárbeli fiatalemberek szívét mindaddig, míg az ő szívük is tüzet nem fogott és mennyasszonyok nem lettek.

De jött a háboru és völegényeiknek a haretérre kellett menni. Borzasztó volt a válás a két csitri leánynak. Jöllehet mindig kaptak levelet völegényeiktől, mégis mindenáron fel akarták keresni őket a haretéren.

Egy időre halogatták a terv kivitelét. Belátták, hogy ez igen nehéz dolog, éppen ezért a brünni Vörös-Kereszt ápolónői közö akarták magukat felvétetni, hogy ott mozgítsák elő a háboru szent ügyét. Szerencsétlenségükre a brünni Vörös-Kereszt ápolónőinek a létszáma betelt és a két leány hopen maradt.

Most már azután kétszeresen, sőt hogy úgy mondjuk, százszorosan ébred fel szívükben az a vágy, hogy a haretéren völegényeiket felkeressék és megmutassák a brünni hölgyeknek, hogy ők milyen merész cselekedetre képesek.

Összebeszéltek tehát egy haretérre készülő dragonyos csapattal és a szemrevaló leányokat a katonák is nagyban biztatgatták, hogy menjenek velük a haretérre, ott nagyon jó dolguk lesz és ha ügyesek, sok pénzt fognak keresni, mint markotányosnők.

A két csitri brünni leány el is jött a délceg dragonyosokkal, akiknek vonatjuk Nagyváradon is keresztül ment. A két leány itt leszállott az állomáson a katonavonatról, hogy egy kicsit körül nézzenek. Mikor ismét be akartak szállni a katonavonatba, akkor látták, hogy annak már se hire, se hamva. A vonat, míg ők bámészkodtak, elment.

Ez az eset nagyon fájdalmasan érintette a brünni leányokat és szomoruan sétálgattak az állomáson. A méla séta alkalmával talált reájuk a rendőrszem és bevitte őket a rendőrségre.

A rendőrségen kihallgatás után a toloncházba szállították a két leányt, akik közül a vidámabb kedvű váltig mondogatta:

— Addig nem megyünk haza, míg a haretérre nem jutunk és le nem ölünk legalább egy gonosz muszkát.

— Hogy képzeli el ezt — kérdezte a fogalmazó — hiszen nincsen fegyverük.

— Majd lesz, ha futni fognak a muszkák és eldobják a fegyvereiket. Akad akkor

majd fegyver balomszámra, amivel löhetünk — válaszolt frissen pergő nyelvvel, naivul a vidám kedvű brünni lány, aki, míg a szentimentális kedélyű arcát kezével eltakarva sirt, hangosan kacagott és örült a furesa elfogatási esetnek.

— Nem bárom akármi is történik, irni fogunk magának a császárnak, hogy engedje a nőket is a haretérre — mondotta csapongó kedvel a kis brünni amazon.

A kihallgatás után a két merész leányt átkísérték a toloncházba, ahonnét Kemény L. Ignác rendőrralkapitány a tegnapi napon utnak indította őket haza.

..FIREK..

ÜDVÖZLŐ DAL.

Hozzád e dal szeretett Főpapunk,
Hozzád hitünknek vihatlan vára,
Ki ma öröm fénytengerében élsz,
S körül zsong a malasztok szent árja.

Kegyelmeke éve . . . ezüst áldozat . . .
Áldó kegye a nagy Alkotónak,
A glóriák üdvével vesz körül,
Mint lengé felleget nyugodó nap.

Ugy-e nincs szó, nincs arra fogalom:
Mily boldogság szállott ma im Reád?
A végtelen világok Istene
Ezüst misédben mily örömet ad!

Huszonöt évnek édes hűsége
Az emberré lett Isten-Igéhez,
Mint hófehér galamb repdes körül,
S gyönyört hozott lelked ünnepéhez.

Mi is, akikre dusan, pazaron
Szórod nagy lelked áldott kincseit,
Mi is elhoztuk mély hódolatra
Hálás szívünk szerény üdvözlötét.

Ave! Atyánk, dicső ünnepeden.
Ave! zengjük szent gyönyörben égve,
Üdvözlötünk, mint sas lendülése
Szárnyesattogón tör a magas égbe.

S kéri Istent, hogy adja meg Neked,
Mindazt, miért ma szived esdekel:
Szeressenek hived s papjaid
S Te ugy vezess, hogy ne vesszenek el.

Óh, légy soká buzgó főpásztorunk,
Gyémántkapocs köztünk s az ég között.
Áldozatul hozd szived, lelketed,
Rég megtevéd . . . pap vagy minden fölött!

Óh, légy soká nevelve-oktatónk,
Nevelj belőlünk Isten emberit.
Kik, mint sasok törnek az ég felé,
Az örök fényt szomjazván lelkeik.

Óh légy soká kormányzó hatalom:
Ints és fenyíts, ha ugy érdemlenénk:
Édes leszen a Te sujtó erőd;
Mert abban is üdvünk ragyog felénk.

*

Igy hódolunk ezüst ünnepeden,
Igy üdvözlünk, Atyánk, szép napodon.
Fogadd tőlünk hálánk szerény szavát:
Isten tartson soká és boldogon!

Kovács József.

* **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Deák Ferenc érményfalvai lakost a nagyváradai m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez ideiglenes minőségű pénzügyi számgyakornokká nevezte ki.

* **Májusi ájtatosság.** A váradoszlai plebánia templomban ma, pénteken este Fetzer József szarvasi lelkész fog szentbeszédet tartani a májusi ájtatosságon.

* **Kinevezések a honvédségnél.** A hivatalos lap közli, hogy a király a 4. honvédgyalogezrednél Obrinesár István alvezredest ezredessé, Birtha Sándort pedig őrnagygyá nevezte ki.

* **Katonai kitüntetések.** A király Julder Ferenc vezérkari századost vezérkari őrnagygyá nevezte ki. A honvédségnél Obrinesár István 4. honvédgyalogezredbeli alvezredes ezredessé, Kirchlenczner Károly 22. honvédgyalogezredbeli, Helmár Agoston 13. honvédgyalogezredbeli, Kovács Mihály 30. honvédgyalogezredbeli és Birtha Sándor 4. honvédgyalogezredbeli százados őrnagyokká léptek elő. Hummel Árpád 2. honvédhuszárezredbeli százados szintén őrnagygyá lépett elő. Révész Béla 37. gyalogezredbeli tartalékos altisztet hadnagy-számvivővé nevezte ki a király a tartalékban.

* **Lelkészi vizsgálatok.** A 4-én dr. Bundala Mihály elnöklété alatt összeült bizottság előtt Zahoray József esztervási lelkész a plebánosi vizsgát, Betuker Tivadar váradoszlai plebániái káplán a hittanári vizsgát sikerrel letette.

* **Kinevezések a postánál.** A kereskedelmi miniszter a postánál a következő kinevezéseket eszközölte: Szűk Ödön posta- és távirtda segédtitkár, Fodor Andor és dr. Tarlós György posta- és távirtda fogalmazók segédtitkárak. Lengyel László, Németh Antal, Pozsonyi Jenő, Miklós János, Kemény Zsigmond és Fritz Lipót posta- és távirtda tisztek főtisztékké és Sándor János posta- és távirtda segédellenőr ellenőrré lépett elő. A posta- és távirtda irodaigazgató a következőket nevezte ki: Englmayer Antalapidijas posta- és távirtda mérnököt segédmérnöké, Tyll Ernő és Szócs Tivadar posta- és távirtda gyakornokot posta és távirtda tisztekké, Benya János, Garai Lajos, Csepreghy Ernő, Simon Géza, Biró Jenő és Varga Ferenc posta- és távirtda segédtiszteket segédellenőrké, Bretz Pál, Rolkó Géza, Kiss Jenő, Heninger Sándor, Bányai Lajos, Zsurka Demeter és Csibi Mihály II. oszt. kezelőket segédtisztekké, Abraham Gizella I. oszt. posta- és távirtda kezelőnt csoportvezető nővé, Miliák Józsefné, Papp Vid Irén II. oszt. kezelőket I. oszt. kezelőkké, Bohun Lajosné, Láncoz Ferencné, Tyll Jánosné és Rakonczay Anna posta- és távirtdakiadókat II. oszt. kezelőkké, Kuczik Sándor és Kiss András II. oszt. posta- és távirtda altiszteket I. oszt. altisztekké és Szabó Gyulaapidijas műszaki rajzoló II. oszt. műszaki rajzolóvá.

* **Katholikus Népszövetség** 3. és 4. számú füzetei megjöltek. A népszövetség ezúton kéri a csoportvezetőket, hogy a füzetek széthordása végett a Népszövetségi Otthonban jelentkezzenek.

* **Nosz Gusztáv érettségi biztos.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Nosz Gusztáv nagyváradai áll. főreáliskolai tanárt a nagyszabeni főgimnáziumhoz és főreáliskolához az érettségi vizsgálatokhoz kormányképviselőül küldte ki.

* **Lukách Géza ezredes, vezérőrnagy.** Általános és nagy örömet fog okozni a város társadalmában az a fényes kitüntetés, amely Lukách Géza ezredest érte. Az ezredes, aki a háboru kitörésekor jöllehet nyugalomban volt, azonnal jelentkezett katonai szolgálatra, egy népfelkelő ezred parancsnoka volt Boszniában, ahol igen vitézül és hősiesen küzdött bátor csapatával. Pár hónappal ezelőtt itthon járt a délceg ezredes, akinek mellét már ekkor két kitüntetés díszítette, mint a modern hős vitézségének szimbóluma. Most egy újabb méltó kitüntetés érte a vitéz ezredest. A király kinevezte vezérőrnagygyá a kuruc lelkű ezredest. Erről a szép kitüntetéséről tegnap értesítette az ezredes a családját.

* **Adakozzunk a vak katonáknak.** Ne felejtsük meg a háboruban szemük világát veszített hősokról, adakozzunk a vak katonáknak! Adományokat állandóan gyűjt és a budapesti Hadsegélyező Hivatalnak közvetlenül továbbít szerkesztő segünk. — Tegnap Réti Eraó Gyapjúról 28 koronát küldött szerkesztőségünkbe e célra, mely összeggel a vak katonák részére általunk gyűjtött összeg összesen 1127 korona 55 fillér.

* **Ki fizesse a menekültek költségeit** Piskolt községében annak idején 50 bukovinai menekült családot helyeztek el. Ezek a menekültek legnagyobb részét mind gazdálkodók voltak, akik saját lovaikon, szekereiken jöltek be Magyarországra. A jó módú menekült családok tartásdíját elsősorban azok tartoznak viselni, akik rendelkeznek a kellő összeggel. Mikor azonban kérdést intéztek a járási főszolgabíróhoz, hogy mennyibe került a menekültek tartásdíja, a főszolgabíró azt jelentette vissza, hogy bőségesen fedezve van minden költség, mert a menekült családoktól a katonaság részére egyszerű lovakat rekviráltak. A lovak árából tehát bőségesen fedezve van az egész csoport költsége. A főszolgabírói intézkedés azonban sehogysem elégítette ki a minisztert. A miniszter ugyanis elrendelte, hogy a lótulajdonosoktól visszatartott összeget ki kell adni jogos tulajdonosaiknak, mert egyes embereket nem lehet kötelezni arra, hogy az összes menekült költségeit fedezzék. A miniszteri rendelet alapján ki tudja mikor kapják meg a menekültek pénzeiket. Ma ugyanis Piskolton már egyetlen egy menekült sincs.

* **Előadás a fertőző betegségekről.** A nagyváradai orvosgyűlés tegnap folytatta a fertőző betegségekről megkezdődött előadások sorozatát. Ez alkalommal dr. Grosz Samu gyakorló orvos a fertőző betegségekről felismeréséről olvasott fel tanulságos, különösen a laikus közönségre nézve hasznos tudnivalókat. Először általánosságban foglalkozott a fertőző betegségekről, azok tüneteiről. Részletesen foglalkozott a fertőző betegségekről különböző időszakairól, a lapangási időszaktól kezdve. Majd sorba vette azokat a fertőző betegségeket, amelyek különösen a háborus időkben lépnek fel tömegesebben. A tifuszról hosszabban beszélt, felsorolván a külön-külön ismertetőn a hasitífuszt a visszatérő tifuszt, egyenként ismertetvén azokat a tüneteket, amelyek fellépését jelzik. Foglalkozott a kolerával és a vérhassal, részletesen. Az előadást szép közönség hallgatta végig.

* **Adományok a Vörös Kereszt részére.** Grócz Béla nagyprépost 100 koronát adományozott a nagyváradai Vörös-Kereszt Egylet fehérműosztálya részére; Száhlender Károlyné pedig 10 koronát adott munkóra.

* **Egy család tragikus pusztulása.** Székelyhidi tudósítónk jelenti, hogy a járáshoz tartozó Kiskereki községben szinte megdöbbentő módon pusztult el Deák Vilmos kis családja. Deák a mozgósítás után azonnal harcba indult s vitézül harcolva Galiciában, az év elején hősi halált halt. Az elesett családfő halála feleségét annyira megdöbbentette, hogy nem tudott vigasztalódni. Három hónapi buskomorság után április elején sorvadásban meghalt az anya is. Deáknak egy két és fél éves kis gyermekük maradt, akit a nagyszülők vettek gondozásba. Valóságos becézett kis kedvencük lett a kis fiú a nagyszülőknek. Tegnap délelben mikor ebédeltek, a kis fiú a disznóorjának azt a részét kérte, amelyben velő van. Jóízű falatozás közben egyszerre köhögési rohamok fogták el a kis fiút s mire az orvos megérkezett, már meg is halt. Az orvosrendőri hullaboncolás alkalmával a halál okául fuladást állapítottak meg. A nagyszülők fájdalma mérhetetlen. A kis család felett az egész község mély részvételt viseltetik.

* **Füsttelen nap Biharsályiban.** E hó elsején Biharsályiban is tartottak füsttelen napot, melyen 9 korona 80 fillér folyt be az e napon létesített rokkant alapra. Ez összeget Kampell József plebános szerkesztőségünkbe küldte továbbítás végett. A füsttelen napon a következők adakoztak: N. N. 2 korona, Fekete János, Tóth Gergely, Tóth György, Makkos László, Makovics László, Szép István 1-1 korona, Tóth Kovács Lajos, Tóth Kovács Pál, Paizs János 60-60 fillér. Összesen 9 korona 80 fillér. Ez összeget rendeltetési helyére juttatjuk.

* **Tűz a Sztaroveszky-gyermek-kórházban.** Tegnap, csütörtökön délelőtt a Sztaroveszky-gyermek-kórházban a konyha kéménye körül a zsindely tetőzet tüzet fogott s egy darabon leégett. Szerencsére a házbeliek észrevették a tüzet s mielőtt tovább terjedhetett volna, eloltották. A kivonult tűzoltóságnak már kevés dolga akadt a tűz végleges eloltásánál.

* **Inger Szolimán bányát nyit.** A magyaresékei járás egyik földbirtokosa, Inger Szolimán bey a szomáli alkirály megint szerepel. A csöndes visszavonultságban élő alkirály, mióta legutóbb a török-olasz háboruban szerepelt, azóta egyáltalán nem beszélgetett magáról. Hogy azonban ezalatt az idő alatt sem pihent az alkirály, azt bizonyítja a legújabb beadványa, amit tegnap intézett a magyaresékei főszolgabíró utján az alispánhoz. A beadványban robbanóanyagokat kér Inger Szolimán. Nem kell azonban megijednünk. Az alkirály nem valami hadieólokra kéri a robbanóanyagokat, hanem a kimpányi otromba sziklákat akarja eltávolítani kutató útja elől. Inger Szolimán bányát akar nyitni a kimpányi birtokon és erre kell a dinamit. Hogy mit kutat Inger Szolimán a hegyek titokzatos mélyén, az még egyelőre titok. Akik azonban ismerik a magyaresékei hegyeket, azok meg vannak győződve róla, hogy a kutatást szép siker fogja kísérni. A magyaresékei főszolgabíró mint megbízható földbirtokosnak természetesen véleményezi a robbantószerkezt kiadását.

* **Értesítés.** Az O. K. H. kötelékébe tartozó nagyváradai Ipartestületi Hitelszövetkezet (Mezey Mihály u.) tudatja, hogy a nála jegyzett 1914. évi hadi kölesönnek szabad és zárt darabokról szóló végleges kötvényei az elismervény ellenében átvehetők.

Ugyarott a f. évi május havi kamatszelvevények készpénzben beváltatnak.

* **Nagy tűz Csokalyon.** Székelyhidi tudósítónk jelenti, hogy tegnap dél előtt az egész Csokaly községet a tűzvész veszedelem fenyegette. Gulácsi Lajos udvarán egy szénakazal gyulladt ki s dacára annak, hogy az egész község odafutott a tűz lokalizálására, a nagy szél miatt rohamosan terjedt a tűz. Fél óra alatt már Gulácsinak a magán lakása és tengeri göréja is lángokban állott. A veszedelem egyre nőtt, mikor az előljáróság látván a veszedelem fokozatos növekedését, a székelyhidi főszolgabírótól kért segítséget. Csakhamar megjelent a községben a székelyhidi esendőrség és a székelyhidi tüzoltóság. Nagy erőfeszítés után végre sikerült a tüzet eloltani. Ekkor azonban már 3 ház, több gazdasági épület és rengeteg takarmány pusztult el. A kár igen nagy. A vizsgálat megindult annak megállapítása végett, hogy nem forog-e fenn büntény.

* **Jónás Gyula a Royalban.** Ma és a következő napokon a „Royal” kávéházban a híres budapesti cigányprimás, Jónás Gyula muzsikál teljes zenekarával.

* **Egy harctári tudósító** éles látásával és tudásával ad fölvilágosítást mindenkinek haretéren levő hozzátartozóiról, ennek sorsáról, megsebesüléséről és jelenlegi állapotáról. Mr. Alexandra, a világhírű telepathikus fenomen adja meg mindezekre a kérdésre a kívánt felvilágosítást olyan bámulatos precizitással, hogy ez valóságos csodaszámba megy. Mi is csodának tartanánk a kiváló fenomen művészetét, ha nem tudnók, hogy produkciója tudományos igazságokon alapszik, Fényes László, Az Est országos hírvé publicistája hatalmas tanulmányban értekezett Mr. Alexander művészetével, amely valósággal lázba hozta Budapest és Bécs publikumát. A Vigadó mozgó nagy előzetek árán megszerezte a nagyváradi publikumnak az alkalmat, hogy a kiváló művészt csodás médiumával Mme Elienettével láthassa. Mr. Alexander csak pénteken és szombaton este mutatja be művészetét este fél 8 és fél 9 órakor kezdődő előadásokban.

x **Köhögés, hurut, rekedtség** lenel használjon hurut szeletkét ára: 60 fillér. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákoczy-ut 7/B.

x **Tanítónő** irodai alkalmazást keres. Cim: Sal Ferenc utca 14.

x **Poloskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákoczy-ut 7/F.

x A **Nagyváradi takarékpénztár** értesíti ügyfeleit, akik hadikölcsön kötvényeket jegyeztek, hogy az összes szabad és zárolt kötvények megérkeztek és a kiadott elismervények ellenében átvehetők.

x Mindennemű **molyirtó** szerek és **fertőtlenítő** cikkek legolcsóbban beszerezhetők, Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

x **Keresek** novemberre egy három szobás udvari lakást kerttel, mely a hegyekre nyílik, Hidegser-, Kálvária- vagy Fő utcán, esetleg örökáron eladásra. Bővebbet a kiadóhivatalban.

* **Három szobás utcai lakások,** a város központjában, I. és II. emeleten előnyös bér mellett kiadók, a Bihar megyei Takarékpénztárnál, Kossuth-utca 3. sz.

* **6 %-os hadikölcsön.** A Bihar megyei Takarékpénztár értesíti hadikölcsön jegyző t. ügyfeleit, hogy a végleges szabad címletlek pénztáránál átvehetők.

Legujabb táviratok.

Sikeres harcok Nyugaton.

A németek bombázzák Grodnó várát. 40,000 orosz fogoly Nyugat-Galiciában.

Berlin, május 6. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Csaknem az egész harevonalon heves tüzéségi hare volt Ypernél úgy a Vanheule-major elfoglalásánál, mint a misinesiyperi vasút mentén előrehaladtunk, néhány 100 embert foglyul ejtettünk és 12 géppuskát zsákmányoltunk. A Pombrestól nyugatra fekvő erdővidéken egy előretörés alkalmával 4 francia tiszt, 150 főnyi legénység, 4 géppuska és egy aknavető a kezünkön maradt. Tegnap támadásunk az aillyi erdőben helyenkint sikerrel járt. Az ellenséget állásából kiverjük, több mint 2000 francia — köztük 24 tiszt — továbbá 2 ágyú és több géppuska, valamint aknavető a zsákmányunk. A franciák veres vesztesége is súlyos volt. Flireytől délre Cix Des Charnesnál az ellenség támadott és az előbb említett helységtől északra egyik lövész árkunkba hatolt.

Egy kis darabért még harcolunk. Valamennyi többi helyen a franciákat visszavertük. A Vogezekben egy a Steinbrüctől északra fekvő állásunk ellen intézett előretörést visszautasítottunk.

Keleti hadszíntér.

Mitautól délnyugatra Szadovtól délre és Reszizienitől keletre a hare még tart.

Kalvarjától délkeletre és délnyugatra nagyobb orosz erők a tegnapi nap folyamán több ízben megtámadták állásainkat.

Az ellenségnek valamennyi támadása igen nagy veszteségei mellett megheiusult. Epoly kevés sikerrel jártak az ellenség előretörései a Pilica menti hídfőink ellen.

Grodnó várát ma éjjel bombáztuk.

Délkeleti hadszíntér.

Nyugat Galiciában a menekülő ellenség utóvédjei megkísérelték, hogy a Mackensen vezérezredes parancsnoksága alatt álló szövetséges csapatok ellen kétségbeesett védekezést fejtsenek ki.

Ellenállásuk azonban a Wiszloka balpartjának magaslatain, úgy Ropa torkolata felett mint az alatt is súlyos csapásaink alatt megtörtött.

A Wiszlokán át az átkelést nemesak még tegnap este kierőszakoltuk, hanem Dukla község elfoglalásával a Dukla szoros útjait is biztos hatalmunkba kerítettük.

A Tarnowtól keletre fekvő vidéken és ettől északra a Wiszlobáig a Dunajee jobbpartján a késő éjszakáig folyt a hare.

Az eddig foglyul ejtett oroszok száma a 45,000-et meghaladja. Emellett nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy tisztán aréllhareokról van szó. A Beszkidékben a lupkovi-szoros útja mentén kedvezően halad előre.

Mawitz lovassági tábornok erőinek támadása párhuzamosan az osztrák magyar hadsereg támadásával, amelynek kötelékébe ezek az erők tartoznak. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A flandriai offenzíva eredménye.

Budapest, május 6. (Saját tud.) Genfből jelentik, hogy a flandriai nyolcnapos offenzíva eredménye, hogy a németek husz községet

birtokukba vettek. Dünkirchent naponta bombázzák. Eddig 400 halottat eltemettek.

A przemysli sebesülteket Oroszországba szállítják.

Budapest, május 6. (Saját tud.) Krakóból jelentik: Przemysl parancsnoka elrendelte a sebesülteket és betegeket Oroszországba való elszállítását. Raier dr bécsi orvos kíséri őket, melléje öt bécsi orvosnövendék fogoly van beosztva.

IRODALOM

A Szent család képes havi folyóirat május 5-ik füzeté a következő változatos tartalommal jelent meg: Májusi lélek. Dr Hász István. — Májusi esti fohász. Németh István. — Monarchiánk reménye. B. — Betfage-Bethania. — A fegyverben. Buzáné Dobay Mariska. — Özvegyek és árvák. Dr Boros Alán. — A szeretet apostola. Domonkos István. — A félbemaradt levélke. Regőczy Exner Győző. — Képek a háborúból. — Háborus év májusa. — Desiderius. — Gondolatok. — Irodalom. Üzenetek. Lelki kinestár. Hirtetések. Felelős szerkesztő Szabó Teréz. Kiadja a Karmelita rendház Győr. Előfizetési ára egy évre 2 korona. Megjelenik minden hó elsején.

A Katolikus Hitterjesztés lapjai március—áprilisi füzetének tartalma a következő: A Hitterjesztés lassu haladásának főokai. — Apostoli körut Kurdistánban. — A hirdük élete. — Tíz évi apostol működés Kelet-Kvang tonban. — Az ugandai missió. — Szudán nomádjai — A silluk négerék térítésének első kísérlete. Az apácák működése Madagaskár szigetén. — Missió tudósítások. — Katolikus üldözés Mexicóban. — Kegyes adományok. — Képek: Kurd harcok. — Előindia: Maharók. — Sonntag püspök, Kurdistán apostoli helynöke. — Kina: Maedarin kísérőjevel. — Előindia: Brahman és parsi előkelőségek. — Előindia: Keresztény bensültek. — Előindia: Hindu tanító tanítványai. — Előindia: Hindu bálványszobrok. — Előindia: Hindu bálvány. — Afrika: Néger fetisek. — Afrika: Tuareg karavan pihenése egy oázison. — Afrika: Hare az erdőben. — Afrika: Néger temetés. — Afrika: Mexicói férfiak. — Amerika: Mexicói népviselet. — Amerika: Mexico város székesegyháza. — Amerika: Mexico város Palaeio tere.

A háboru leghűbb krónikása az Uj Idők. Művészi kivitelű fényképei a nagy világháboru minden érdekes epizódját bemutatja és ezek a képek a pillanatfelvételek eleven, aktuális rovatával együtt örök dokumentumai lesznek a nagy háborunak. Ha valamikor utódaink kezükbe veszik az Uj Időket, igazi kincseket találnak majd bennük a nagy világháboruból. A lap szövetségese ma is ép olyan magas színvonalu, izléses és változatos, mint aminő már két évtized óta. A háboruról hallgatnak a muzsák... az irodalom azonban a nemzetek lelke, a napilapok hasábjairól kiszorult szép irodalom és ma már jóformán csak az Uj Idők képviseli a belletrisztikát. Erre pedig e komoly időkben még nagyobb szükség van a léleknek, mert a szépirodalom balzsama, pihenő oázisa a háborus izgalmaknak. Her-

ezeg Ferenc a szerkesztő, jóformán minden számban ír és mellette a magyar írók színe-java a legkitünőbb munkával gazdagítja az Uj Időket. A mostani évnegyed regénye, Szomaházy István műve a „Meseváros”, mely az ifjuság álmát varázsolja vissza frissen és üdén, igazi költői szépségekben gazdag történet keretében. Az Uj Idők ajándékkönyvtárának újabb kötete a Forradalom és eszásárság befejező VIII. könyve most jelent meg. Ugyancsak ezen a héten küldte szét a kiadóhivatal Croker most megjelenő regénysorozatának első kötetét teljesen díjtalanul. Az előfizetési ár negyedévre 5 korona. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal Budapest, VI. Andrásyut 16.

Katholikus Szemle. A gondos szerkesztés újabb remekéeként jelent meg dr. Mihályfi Ákos egyetemi tanár szerkesztette havi folyóirat V. füzeté. A nagytekintélyű és kitűnő tudományos revü rendkívül gazdag és érdekes tartalmát dr. Selőc Imrének „A sárga vulkán” című értekező cikke nyitja meg; ebben a Kelet s így Dai Nippon e kiváló ismerője rámutat ama veszedelmekre, melyeket a Felkelő Nap Országának a mostani nagy európai konfliktációba való beleszólása idézhetne elő. Dr. Balanyi György „Belgium semlegességé”-ben a világháború előzményeinek történeti titkaiba világít bele. „A katolikus albánok” protektorátusunkhoz való viszonyát, a világot átalakító mostani evolúció kapcsán Szegh Dezső, a Balkán kitűnő ismerője tárgyalja s főleg e probléma jövő rendezését illető teendőinkre hívja fel a figyelmet. Dr. Hadzsega Gyula a lengyel szeparációs törekvés egymáshoz való viszonyának történeti ismertetésével „A lengyelek hivatása”-t ismerteti. Igen aktuális, tanulságos és figyelemre méltó dr. Mester Jánosnak „A modern jótékonyosság és a népszövetség” c. cikke, mely a magyar katolicizmusnak a szövetség kebelén át gyakorolt karitatív tevékenységére mutat rá s számadatokkal igazolja s szabad elhatározásból fakadó szabad tevékenységnek a magyar katolicizmus nemcsak jótékonykodásában elért eredmények mértékét. „A keleti féltékéről” való színes utleírásnak negyedik befejező közleménye illeszkedik ezután a sorba. Gróf Vay Péter kitűnő utleírásának e befejező közleményében is igen remek színhatású képek festődtek Borodudur, Brambanam, Buitenzorg emlékeiről, a gyarmat fővárosáról s az indiai Océán szigetvilágáról. Patyi István „Kenderessy Pálék” címmel irt hangulatos verset. A tartalmas füzetet Törökne Kovács Hermin „Galambkisasszony” című költői szépségekben bővelkedő s az érdeklődést lekötő regény folytatása fejezi be. A külföldi és hazai folyóiratok szemléje és a könyvismertetések és bírálatok rovata roppant gazdag s felette érdekes. A Szent István-Társulat kiadásában megjelenő e folyóiratot a Társulat rendes tagjai tagilletményül ingyen kapják. Megjelenik minden hó első napján.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Pénteken: Vig özvegy. (Sz. Zsigmondy Anna fellépte.)
Szombaton: Művészt,
Vasárnap délután: Zsuzsi kisasszony.
Vasárnap este: Tiszavirág. (Bemutató előadás.)

Sz. Zsigmondy Anna a Vig özvegyben. Sz. Zsigmondy Anna a nagyváradi színházi közönség kedvenc művész-

nője most távol volt Nagyváradtól rövid ideig, a mely alatt Aradon vendégszerepelt, ahol fellépteit a legforróbb sikerek kísérték. Sz. Zsigmondy Anna hazatérve Aradról, legközelebb e hét péntekjén lép fel a Szigligeti színházban A Vig özvegy címszerepében. Az előadás iránt annál nagyobb élénkséggel fog megnyilatkozni a közönség érdeklődése, amennyiben csak nem rég volt ennek a közkedvelt, kedves zenéjű operettnak a reprize. amelyen Sz. Zsigmondy Anna, a maga alakításának nagyságával valóban premiere hangulatot teremtett.

A színház művész-estje. Szombati művész estje a színháznak a szokottnál is érdekesebbnek ígérkezik, amennyiben a műsorban a színtársulat tagjain kívül számos érdekes vendége lesz az estnek. A vendégek sorát Békeffi László nyitja meg, akitől tévesen közölte a színház vezetősége, hogy az est műsorát konferálja, amennyiben Békeffi László magánszámmal szerepel, a műsort pedig Farkas Pál fogja bejeleníteni. A kabaréban szerepel azonkívül mint vendég H. Szűcs Nelli is, aki szavalni fog és Löbermayer Gyula, akinek ének tehetsége közismert. Színpad kerületnek ez estén Krámer Ödön egyfelvinnásosa: A menekülők és a Bábjárék című operette, míg a műsort a közkedvelt staccók fejezik be, amelyeket Polgár Mariska és Lakatos Ilonka fognak énekelni.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Meghívó.

A „Váradszöllősi takarékszövetkezet” 1915. év április 18-ára hirdett **évi rendes közgyűlése** határozatképes nem lévén, megtartható nem volt, miért is a szövetkezet

évi rendes közgyűlését

folyó hó 16-án d. u. fél 4 órakor tartja meg Váradszöllősen, saját helyiségében, melyre a tagok tisztelettel meghívottnak.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az 1914 év január 11-én bemutatott zárszámadás és az igazgatósági jelentés nyereség felosztására vonatkozó része, valamint az igazgatóság javaslata az értékelkedési alap létesítésére, az igazgatóság és felügyelőbizottságnak a felmentvény megadására vonatkozó határozat helyett újabb határozat hozatala a Kir. Törvényszék 1915. P. 3971/2. számú meghagyása folytán.
2. Az 1914. évi mérleg, továbbá a nyereség és veszteség számla bemutatása.
3. A haszon felosztási tervzet bemutatása.
4. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése alapján a felmentvény megadása.
5. Az alapszabályok 10 §-a szerint lelépő szöv. tanácstagok helyének betöltése.
6. Alapszabály módosítás.
7. Esetleges indítványok, ha azok 3 nappal a közgyűlés megtartása előtt az igazgatósághoz benyújtva lettek.

JEGYZET. Az alapszabály 7. § 6. A ki a közgyűlésen részt venni kíván, köteles a nevére szóló részjegy vagy részvételi könyvecskéjét, ha azok legalább egy hóval a közgyűlés megtartása előtt a szövetkezet könyveiben nevére könyveltettek, legkésőbb egy nappal a közgyűlés megtartása előtt a szövetkezet pénztárába letéteményezni s szavazati jegyüket átvenni.

A közgyűlésen csakis szavazati jeggyel lehet megjelenni, amely belépti jeggyel is szolgál,

VIG ADÓ

mozgó színház

Nagyvárad, Fekete Sas-Passage.

Ma pénteken

és szombaton a mozielőadások alatt személyesen fellép

MR. ALEXANDER

világhírű telepathikus fenomén médiumával az éber suggestio és delejességében levő

Mme ELINETTE-vel

Mr. Alexander akarat és suggestio hatása alatt mindent megfejt.

Műsor. Megfejti:

1. Vezeték-és keresztnevet.	5. Bárkinek eselvéseit.
2. Foglalkozást.	6. Bárkinek gondolatait.
3. Zsebben lévő pénz mennyiségét és minőségét.	7. Belátalegben-sőbb titkokba.
4. Zsebben lévő más tárgyakat.	8. Ujságot kívülről olvas.

9. Legszenzációsabb száma mint harctéri tudósító:

Megfejti pontosan, hogy valakinek harctéren lévő hozzátartozója hol van?

megsebesült vagy eleset-e s hogy vajon fogságba van-e?

Ezen mutatványokat bekötött szemmel eszközli.

Naponta két előadás, este fél 8 és 9 órakor.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
12644—1915 szám.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur 4700/1915 eln. szám. körrendelete folytán közhírré tesztem, hogy azokat az üzemi berendezéseket, amelyeket a m. kir. minisztérium 1337/1915 M. E. számú rendelete értelmében a hatóság-nál be kell jelenteni (t. i. az ipari, mező- és erdőgazdasági üzemeknél használatban nem álló azokat az üzemi berendezéseket amelyek egészen vagy tulnyomó részben alumíniumból, ólomból, vörösréz-ből, sárgaréz-ből, nikkelből vagy vörösfém-ből állanak) a m. kir. honvédelmi miniszter ur a hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII t. c. 24 és 27 § a alapján hadicélokra igénybevetetteknek jelenti ki.

Ezek a berendezések az üzleti telep-nélkül, amelyhez tartoznak, csak azoknak a közegeknek idegeníthetők el, akiket a katonai igazgatás megvételükre és átvételükre felhatalmazott, egyébként szabadkézből való elidegenítésükhöz, valamint feldolgozásukhoz is a kereskedelemügyi miniszter különös engedélye szükséges. Ujabb intézkedésig azok mindazonáltal az üzem birtokosának használatában és őrzetében maradnak.

Ha ezek a berendezések az üzleti teleppel együtt idegeníttetnek el, igénybevételük az új birtokossal szemben is hatályos.

2. §. Az üzem birtokosa bármikor kívánhatja, hogy a katonai hatóság az igénybe vett berendezéseknek végleges átvétele vagy szabad rendelkezésre visszabocsátása felől határozzon. Az ilyen kérelmekre vonatkozó beadványokat postán ajánlva a központi requisíciós bizottság (Budapest II. kereskedelemügyi minisztérium ipari műszaki ügyosztály) címére kell küldeni.

A kérelemben folyamodónak elő kell adnia, hogy az igénybe vett berendezéseket elidegeníteni kívánja-e vagy, hogy azokat milyen célra kívánja feldolgozni.

A beadványban meg kell továbbá egyenként jelölni a berendezéseket és egyúttal fel kell tüntetni, hogy azok alumíniumból, ólomból, vörösréz-ből, sárgaréz-ből, nikkelből és vörösfém-ből miről súly mennyiségeket tartalmaznak. A beadványban előadható az az összeg is, a melyért a birtokos kész a berendezéseket a katonai igazgatásnak szabad kézből átengedni.

Ha a folyamodó kérelmének elintézéséről a kérelem postára adásának napjától számított 4 héten belül értesítést nem kap, úgy a kérelmében megjelölt tárgyakból szabadon rendelkezhetik.

A fentiek szerint igénybe vett tárgyak-

nak esetleges végleges átvétele a hadiszolgáltatásokra szóló 1912. LXVIII t. c. értelmében történik.

Térítés és pedig a dolgok közönséges értéke szerint csak végleges átvételük-nél jár. Ugyanakkor anyagként kisselejtett berendezések tekintetében minthogy azokat már az 1915 évi március hó 29 napján 3820 eln. 20—1915/b. H. M. számú rendelet hadicélokra igénybevetetteknek jelentette ki, az idézett rendelet szabályai irányadók.

3. §. A jelen rendeleten alapuló igénybevétel azon berendezések tekintetében a melyeket a hadiszolgáltatásokra irányuló kötelezettség megszűntének időpontjában (1912. LXVIII t. c. 2. § a) a katonai igazgatás még végleg át nem vett, a jelzett időpontban hatályát veszti.

4. §. Aki az igénybe vett készletet, vagy annak egy részét a jelen rendelet ellenére elidegeníti vagy feldolgozza, vagy pedig a jelen rendelet ellenére más módon rendelkezik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el, s az 1914. L. t. c. 17 § a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát Szlavonországokba e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

5. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Nagyvárad, 1915 április 26

Eleméry Ferencz,
katonai ügyosztály tanácsnok.

Katonai ruhákat

az összes fegyvernem) részére, a mai árakon alul előírás szerint gyorsan készít Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet különlegességek, iltöny és téli kabátokra felöltőkre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezso-n. 6 Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

Népszövetségi Hitelszövetkezet.

Meghívó!

A Népszövetségi Hitelszövetkezet f. év május hó 13-án, Aldozó csütörtök délután 4 órakor (saját helyiségében) tartja az 1914. üzleti évről a:

II. évi rendes közgyűlését

s ezzel kapcsolatban

a 3-ik évtársulat

alakuló ülését

a melyre a Népszövetségi Hitelszövetkezet tagjait tisztelettel meghívja az

igazgatóság.

Tárgysorozat:

1. Évi jelentés a lefolyt üzletéről és a felügyelő-bizottság jelentése.
2. Mérleg ismertetése és a felmentvény megadása.
3. A megüresedett igazgatósági helyek betöltése.
4. A 3 évtársulat megalakítása, szervezése és az igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok beválasztása.
5. A közgyűlést megelőző 3 nappal előbb írásban benyújtandó esetleges indítványok.

JEGYZET. Alapszabályaink szerint az eredménytelenné válható közgyűlést tekintet nélkül a megjelent tagok számára további nyolc nap múlva jogosítva vagyunk megtartani.

Az igazgatóság.

Hirdetmény.

Nagyvárad város összes városrészeire vonatkozó, s a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott folyó 1915. évi földadó kivétési lajstromok az 1883. évi XLIV. t. c. 16. §-a értelmében f. é. május 4-től május hó 12-ig, nyolc napi közzemlére a városi adóhivatal 31 sz. szobájában azon figyelmeztetéssel tételnek ki, miszerint érdekelt adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előírt adót ott megtekinthetik s az elleni netatani felszólamlásukat azon adózók, kik ezen adónemmel már az előző évben is megrovó voltak, a lajstrom közzemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatlak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a kir. pénzügyigazgatósághoz benyújthatják. A később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá nem fog vétetni.

Nagyvárad, 1915. évi május hó.

Városi adóhivatal.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelés ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világtáti és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

évlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságra.

Főszerező telefonja 55. sz.